

महाराष्ट्र शासन

वित्तविषयक विवरणपत्र FINANCIAL STATEMENT

(अर्थसंकल्प)
(BUDGET)

OF THE
GOVERNMENT OF MAHARASHTRA
FOR THE YEAR

२०१९-२०२०
2019-2020

[भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २०२(१) अन्वये विधानमंडळास सादर]
[Presented to the Legislature under Article 202(1)
of the Constitution of India]

शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई

२०१९

वित्तविषयक विवरणपत्र
FINANCIAL STATEMENT

(अर्थसंकल्प)
(BUDGET)

OF THE
GOVERNMENT OF MAHARASHTRA
FOR THE YEAR

२०१९-२०२०
2019-2020

[भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २०२ (१) अन्वये विधानमंडळास सादर]
[Presented to the Legislature under Article 202(1)
of the Constitution of India]

महाराष्ट्र शासन
GOVERNMENT OF MAHARASHTRA
वित्तविषयक विवरणपत्र (अर्थसंकल्प), २०१९-२०२०
Financial Statement (Budget) for 2019-2020

अनुक्रमणिका
CONTENTS

	PAGE
प्रास्ताविक टीप INTRODUCTORY NOTE	३
प्रत्यक्ष रकमा, २०१७-२०१८ अर्थसंकल्प व सुधारलेले अंदाज २०१८-२०१९ आणि २०१९-२०२० चे अर्थसंकल्पीय अंदाज यांचे प्रधान शीर्षवार आकडे दर्शविणारी विवरणपत्रे.	३९
STATEMENTS SHOWING MAJOR HEAD-WISE FIGURES OF ACTUALS, 2017-2018; BUDGET AND REVISED ESTIMATES, 2018-2019 AND BUDGET ESTIMATES, 2019-2020.	

प्रास्ताविक टीप

शासकीय लेख्यांचे खाली दर्शविल्याप्रमाणे तीन भाग आहेत :—

भाग एक	. . . . .	एकत्रित निधी
भाग दोन	. . . . .	आकस्मिकता निधी
भाग तीन	. . . . .	लोक लेखा

राज्याचा एकत्रित निधी हा महसुली जमा, राज्य शासनाने उभारलेली कर्जे व शासनाने दिलेल्या कर्जांची व आगाऊ रकमांची वसुली या सर्वांचा मिळून बनतो व त्यातून शासनाच्या विविध कार्यांवर होणारा खर्च भागवला जातो. त्याकरिता, वित्तीय वर्षाच्या प्रारंभापूर्वी विधानमंडळापुढे आवश्यक त्या अनुदानांसाठी मागण्या प्रस्तुत केल्या जातात आणि वित्तीय वर्षाच्या कालावधीत वेळोवेळी पूरक मागण्याही सादर केल्या जातात. विधानमंडळाने अशा रीतीने संमत केलेली अनुदाने, विनियोजन अधिनियमात किंवा पूरक विनियोजन अधिनियमात अंतर्भूत करून त्याद्वारे एकत्रित निधीतून खर्चासाठी आवश्यक ती विनियोजने प्राधिकृत करण्यात येतात. ही अनुदाने मंत्रालयाच्या संबंधित प्रशासनिक विभागांच्या नियंत्रणाखाली असलेल्या प्रत्येक प्रधान लेखाशीर्षाच्या संबंधात विभागवार देण्यात येतात. मात्र इमारतींची बांधकामे, जनजाति क्षेत्र उपयोजना यावरील खर्च आणि प्रादेशिक असमतोल दूर करण्यासाठी असलेल्या योजनांतर्गत तरतुदी यासाठी मंत्रालयाच्या संबंधित विभागांखाली संयुक्त मागणीची रक्कम मिळविणे शक्य नसेल त्याबाबतीत आवश्यक त्या तरतुदी संबंधित कार्यात्मक प्रधान शीर्षाखाली स्वतंत्रपणे दाखविण्यात आल्या आहेत.

२. तथापि, वर्षभरामध्ये काही वेळा खर्चाच्या विवक्षित बाबींकरिता केलेली तरतूद अपुरी असल्याचे आढळून येते किंवा अर्थसंकल्पात ज्यासाठी तरतूद करण्यात आलेली नसेल अशा काही तातडीच्या आणि निकडीच्या बाबींवर खर्च करावा लागतो. अशा प्रसंगी, त्याच अनुदानातील इतर बाबींखाली बचत उपलब्ध असल्यास, त्या बचतीचे पुनर्विनियोजन करून खर्चाच्या मान्यताप्राप्त बाबींच्या संबंधातील अतिरिक्त खर्च भागवण्याचे अधिकार शासनाला प्रदान करण्यात आलेले आहेत. अशा बचतीच्या रकमा उपलब्ध नसतील किंवा खर्चाच्या एखाद्या नवीन बाबीसाठी वित्त व्यवस्था करावयाची असेल त्या बाबतीत, विधानमंडळाची मान्यता मिळण्याच्या अपेक्षेने संविधानाच्या अनुच्छेद २६७ (२) अन्वये स्थापण्यात आलेल्या आकस्मिकता निधीतून खर्च प्रथमतः भागविला जातो. विधानमंडळाची मान्यता मिळण्याच्या अपेक्षेने करण्यात आलेल्या खर्चाच्या सर्व तपशिलांसह, पूरक मागण्या विधानमंडळाला सादर करून आकस्मिकता निधीतून काढलेल्या रकमांची निधीत भरपाई केली जाते.

३. शासकीय लेख्यांच्या तिसऱ्या भागात, म्हणजे लोक लेख्यात सरकारी पैशासंबंधी वर नमूद केलेल्या व्यवहारांव्यतिरिक्त इतर व्यवहारांची नोंद केली जाते. हे व्यवहार शासनाने उभारलेल्या राखीव निर्धिसंबंधीचे असतात. तसेच, शासनाशी व्यवहार करताना लोकांनी तात्पुरत्या ठेवी म्हणून ठेवलेल्या रकमा, स्थानिक संस्थांच्या ठेवी यांसारख्या बँक व्यवसायाच्या स्वरूपाच्या व्यवहारांची आणि निरनिराळी शासने किंवा राज्य शासनाची विविध कोषागारे यांच्यामधील वित्त प्रेषणाच्या व्यवहारांची नोंद देखील लोक लेख्यात केली जाते. राज्याच्या अतिरिक्त रोख शिलकीची गुंतवणुकही याच लेख्यातून केली जाते.

४. सन १९८१-८२ या वर्षापासून केंद्र सरकारचा अर्थसंकल्प संसदेला सादर झाल्यानंतर राज्य शासनाचा अर्थसंकल्प राज्य विधानमंडळाला सादर केला जाण्याची प्रथा आहे. सर्वसाधारणपणे खर्चाच्या नवीन बाबींसाठीच्या तरतुदीचा समावेश असलेला संपूर्ण अर्थसंकल्प सादर केला जातो. सन २०१९-२०२० च्या अर्थसंकल्पीय अंदाजामध्ये कायम स्वरूपाच्या खर्चासाठी व विद्यमान खर्चाच्या पातळीवर साधारण वाढ गृहीत धरून अगोदरच कार्यान्वित असलेल्या योजनांसाठी तसेच अर्थसंकल्पीय जापनामध्ये समाविष्ट केलेल्या नवीन योजनांसाठीही तरतूद केलेली आहे.

५. सन २०१७-२०१८ चे सुधारलेले अंदाज आणि प्रत्यक्ष रकमा यातील फरक, २०१८-२०१९ चे अर्थसंकल्पीय अंदाज आणि सुधारलेले अंदाज व २०१९-२०२० या वर्षाच्या अर्थसंकल्पाची वैशिष्ट्ये यांचा तपशील पुढे दिला आहे :—

एक—प्रत्यक्ष रकमा, २०१७-२०१८

महसुली विभाग

सन २०१७-२०१८ मध्ये सुधारित अंदाजात रु. १४,८४३.४३ कोटी एवढी घट अंदाजलेली असताना प्रत्यक्षात रु. २,०८२.४९ कोटी एवढी वाढ दिसून आली.

(रुपये कोटीत)

	सुधारलेले अंदाज, २०१७-२०१८	प्रत्यक्ष रकमा २०१७-२०१८	सुधारणा (+) घट (-)
जमा रकमा	२,५७,६०४.८२	२,४३,६५३.३६	(-) १३,९५१.४६
खर्च	२,७२,४४८.२५	२,४१,५७१.०६	(-) ३०,८७७.१९
शिल्लक (+) तूट (-)	(-) १४,८४३.४३	(+) २,०८२.३०	(-) १६,९२५.७३

याविषयीची तपशिलवार विभागणी पुढीलप्रमाणे आहे :-

(ए) जमा रकमा—

(रुपये कोटीत)

	सुधारलेले अंदाज २०१७-२०१८	प्रत्यक्ष रकमा २०१७-२०१८	तफावत
(ए) कर महसूल . .	२,०२,१८२.१६	२,०५,१५१.०६	(+) २,९६८.९०
(बी) करेतर महसूल . .	२१,६७०.९२	१६,६७९.३६	(-) ४,९९१.५६
(सी) सहायक अनुदाने व अंशदाने . .	३३,७५१.७२	२१,८२२.९२	(-) ११,९२८.८०
एकूण . .	२,५७,६०४.८०	२,४३,६५३.३४	(-) १३,९५१.४६

महसूली जमेमध्ये एकूण रु. १३,९५१.४६ कोटींची घट दिसते आहे. “सहायक अनुदाने व अंशदाने” यातील रु. ११,९२८.८० कोटी व “करेतर महसूल” यातील रु. ४,९९१.५६ कोटींची घट यांचा समावेश त्यात आहे. मात्र कर महसूलात रु. २,९६८.९० कोटींची वाढ दिसते आहे.

कर महसूल याखालील घट प्रामुख्याने “०००८, एकात्मिक वस्तु व सेवा कर (रु. ५,१३३.८८ कोटी)”, “००४३, वीजेवरील कर व शुल्क (रु. १,१५५.१३ कोटी)”, “००४२, माल व उतारूवरील कर (रु. ९१५.९९ कोटी)”, “०००६, राज्य वस्तु व सेवा कर (रु. ९१३.२९ कोटी)”, “००२९, जमीन महसूल (रु. ८९०.१४ कोटी)”.

कर महसूल याखालील वाढ प्रामुख्याने “००३०, मुद्रांक व नोंदणी फी (रु. ३,३४१.८१ कोटी)”, “००४४, सेवा कर (रु. २,५१५.०९ कोटी)”, “००४५, विक्रेय वस्तु व सेवा यावरील इतर कर शुल्क (रु. १,३४८.२२ कोटी)”, “००४१, वाहनांवरील कर (रु. १,३१५.३७ कोटी)”, “००३८, संघ उत्पादन शुल्क (रु. १,०८४.०७ कोटी)”.

करेतर महसूल याखालील वाढ प्रामुख्याने “००७०, इतर प्रशासकीय सेवा (रु. ८३८.२३ कोटी)”, “०८५३, अलोह्युक्त खाणकाम व धातूशास्त्रीय उद्योग (रु. ३५६.४१ कोटी)”, “००५०, लाभांश व नफा (रु. ३५६.१९ कोटी)”, “००७५, संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा (रु. २८५.४४ कोटी)”, “००४९, व्याजाच्या जमा रकमा (रु. २२६.०९ कोटी)”,

करेतर महसूल याखालील घट प्रामुख्याने “०२१७, नगर विकास (रु. ३,७२७.५३ कोटी)”, “०८०१, वीज (रु. १,८२०.४३ कोटी)”, “०२१६, गृहनिर्माण (रु. १०००.०५ कोटी)”, “०४०६, वनीकरण व वन्यजीवन (रु. २६८.५८ कोटी)”, “००५५, पोलीस (रु. २२८.४९ कोटी)”

सहायक अनुदाने व अंशदाने याखालील घट “१६०१, केंद्र सरकारकडून सहाय्यक अनुदाने (रु. ११,९२८.८० कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

(बी) खर्च—

(रुपये कोटीत)

	सुधारलेले अंदाज २०१७-२०१८	प्रत्यक्ष रकमा २०१७-२०१८	तफावत
(ए) सर्वसाधारण सेवा . .	८१,०९८.१६	७८,५३४.७८	(-) २,५६३.३८
(बी) सामाजिक सेवा . .	१,१३,३०५.६७	९३,०५४.३०	(-) २०,२५१.३७
(सी) आर्थिक सेवा . .	६२,२४७.५८	५४,१८९.०२	(-) ८,०५८.५६
(डी) सहायक अनुदाने व अंशदाने . .	१५,७९६.८३	१५,७९२.९५	(-) ३.८८
एकूण . .	२,७२,४४८.२४	२,४१,५७१.०५	(-) ३०,८७७.१९

महसूली खर्चात रु. ३०,८७७.१९ कोटी एवढी घट झालेली असून त्यामध्ये “ए-सर्वसाधारण सेवा” (रु. २,५६३.३८ कोटी), “बी-सामाजिक सेवा” (रु. २०,२५१.३७ कोटी), “सी-आर्थिक सेवा” (रु. ८,०५८.५६ कोटी) या आणि “डी-सहाय्यक अनुदाने व अंशदाने” (रु. ३.८८ कोटी) या खालील खर्चातील साधारण घटीचा समावेश आहे.

“ए. सर्वसाधारण सेवा” यामधील घट प्रामुख्याने “२०५५, पोलीस (रु. ७६५.७१ कोटी)”, “२०४९ व्याज प्रदाने (रु. ४९९.२१ कोटी)”, “२०५३, जिल्हा प्रशासन (रु. ३९६.०९ कोटी)”, “२०१४, न्यायदान (रु. २४१.८३ कोटी)”, “२०२९ जमीन महसूल (रु. १९५.७९ कोटी)”,

ए. सर्वसाधारण सेवा यामधील वाढ “२०७१, निवृत्तीवेतने व सेवानिवृत्ती लाभ (रु. ३३७.४२ कोटी)” यामध्ये आहे.

बी. सामाजिक सेवा यामधील घट प्रामुख्याने “२२०२, सर्वसाधारण शिक्षण (रु. ४,७४८.८२ कोटी)”, “२२१७, नगरविकास (रु. ३,८७४.१० कोटी)”, “२२४५, नैसर्गिक आपत्तीच्या निवारणासाठी सहाय्य (रु. २,९५९.६३ कोटी)”, “२२१५, पाणीपुरवठा व स्वच्छता (रु. २,२७६.६५ कोटी)”, “२२१०, वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य (रु. १,८६०.३२ कोटी)” या खाली आहे.

सी. आर्थिक सेवा यामधील घट प्रामुख्याने “ २५०५, ग्रामीण रोजगार (रु. ३,५५३.४१ कोटी) ”, “ ३४३५, इतर कृषिविषयक कार्यक्रमे (रु. १,५४७.५१ कोटी) ”, “ २४०१, पीक संवर्धन (रु. १,३५४.८९ कोटी) ”, “ २७०२, लहान पाटबंधारे (रु. ३१२.१२ कोटी) ”, “ २५१५, इतर ग्रामीण विकास कार्यक्रम (रु. २७९.०६ कोटी) ” या प्रधानशीर्षाखाली आहे.

सी. आर्थिक सेवा यामधील वाढ प्रामुख्याने “ ३०५४, रस्ते व पूल (रु. ८७८.१९ कोटी) ”, “ २७०१, मोठे व मध्यम पाटबंधारे (रु. २८.४० कोटी) ” या प्रधानशीर्षाखाली आहे.

डी. सहायक अनुदाने व अंशदाने यामधील घट प्रामुख्याने “ ३६०४, स्थानिक संस्था व पंचायत राज्य संस्था यांना नुकसानभरपाईच्या व अभिहंस्तकित रकमा देणे (रु. ३.८७ कोटी) ” या प्रधानशीर्षाखाली आहे.

भांडवली लेखा

महसुली लेखाबाहेरील भांडवली खर्चाच्या बाबतीत सुधारलेले अंदाज रु. ३१,९९६.९७ कोटी इतके असताना प्रत्यक्ष खर्च रु. २६,८४२.१८ कोटी इतका झाल्यामुळे खर्चात रु. ५,१५४.७९ कोटींची घट झालेली आहे.

ए. सर्वसाधारण सेवेच्या भांडवली खर्चात खालेली घट ही प्रामुख्याने “ ४०५९, सार्वजनिक बांधकामावरील भांडवली खर्च (रु. ६१७.१८ कोटी) ”, “ ४०५५, पोलीस यांवरील भांडवली खर्च (रु. ३८१.२३ कोटी) ”, “ ४०७०, इतर प्रशासनिक सेवा यांवरील भांडवली खर्च (रु. १९.३० कोटी) ”, “ ४०५८, लेखनसामुग्री व मुद्रण यांवरील भांडवली खर्च (रु. १.६४ कोटी) ” या खालील शीर्षाखाली दिसून येते.

बी. सामाजिक सेवांचा भांडवली लेखा यामधील घट प्रामुख्याने “ ४२२५, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्गीय व अल्पसंख्यांक यांचे कल्याण यांवरील भांडवली खर्च (रु. ४४२.०४ कोटी) ”, “ ४२१०, वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य यांवरील भांडवली खर्च (रु. ३४७.७२ कोटी) ”, “ ४२०२, शिक्षण, क्रिडा, कला व संस्कृती यांवरील भांडवली खर्च (रु. ११७.८० कोटी) ”, “ ४२१६, गृहनिर्माण यांवरील भांडवली खर्च (रु. ६३.४१ कोटी) ”, “ ४२३६, पोषण आहार यांवरील भांडवली खर्च (रु. ३९.३० कोटी) ” या खालील शीर्षाखाली दिसून येते.

सी. आर्थिक सेवांचा भांडवली लेखा यामधील घट प्रामुख्याने “ ५०५४, मार्ग व पूल यांवरील भांडवली खर्च (रु. २,२८०.८९ कोटी) ”, “ ४४०२, मृद व जलसंधारण यांवरील भांडवली खर्च (रु. ७५२.५३ कोटी) ”, “ ४७०१, मोठे व मध्यम पाटबंधारे यांवरील भांडवली खर्च (रु. ३९४.७५ कोटी) ”, “ ४८०१, वीज प्रकल्पावरील भांडवली खर्च (रु. ३९०.७१ कोटी) ”, “ ४५१५, इतर ग्रामविकास कार्यक्रम यांवरील भांडवली खर्च (रु. २५६.८१ कोटी) ” या खालील शीर्षाखाली दिसून येते.

सी. आर्थिक सेवांचा भांडवली लेखा यामधील वाढ प्रामुख्याने “ ४४०८, अन्न, साठवण व वखार यांवरील भांडवली खर्च (रु. १,०९३.२५ कोटी) ”, “ ४४०६, वनीकरण व वन्यजीवन यांवरील भांडवली खर्च (रु. ८३.११ कोटी) ”, “ ४८५१, ग्रामोद्योग व लघुउद्योग यांवरील भांडवली खर्च (रु. ०.७५ कोटी) ”, “ ५४७५, इतर सर्वसाधारण सेवा यांवरील भांडवली खर्च (रु. ०.१९ कोटी) ”, “ ४४१५, कृषी विषयक संशोधन व शिक्षण यांवरील भांडवली खर्च (रु. ०.०४ कोटी) ” याखालील शीर्षाखाली दिसून येते.

ऋण विभाग

जमा रकमा—

	सुधारलेले अंदाज २०१७-२०१८	प्रत्यक्ष रकमा २०१७-२०१८	तफावत
(इ) सरकारी ऋण	५१,६९०.६८	४९,६६९.५०	(-) २,०२१.१८
(एफ) कर्जे व आगाऊ रकमा	२,२५६.६३	१,७७८.०१	(-) ४७८.६२
एकूण	५३,९४७.३१	५१,४४७.५१	(-) २,४९९.८०

सरकारी ऋणांखालील (जमा) रु. ५१,६९०.६८ कोटी इतके सुधारलेले अंदाज होते. त्यांच्या तुलनेत प्रत्यक्ष जमा रकमा रु. ४९,६६९.५० कोटी इतक्या आहेत. यामध्ये रु. २,०२१.१८ कोटींची घट झालेली दिसून येते तर कर्जे व आगाऊ रकमा यामध्ये रु. ४७८.६२ कोटींची घट आहे.

खर्च—

	सुधारलेले अंदाज २०१७-२०१८	प्रत्यक्ष रकमा २०१७-२०१८	तफावत
(इ) सरकारी ऋण	१७,५८९.२७	१७,३७६.१६	(-) २१३.११
(एफ) कर्जे व आगाऊ रकमा	१,६१७.७१	९७९.२८	(-) ६३८.४३
एकूण	१९,२०६.९८	१८,३५५.४४	(-) ८५१.५४

सरकारी ऋण रु. २१३.११ कोटी इतकी घट झालेली आहे. तर “ कर्जे व आगाऊ रकमा ” (खर्च) या मध्ये रु. ६३८.४३ कोटींची घट आहे.

दोन—सुधारलेले अंदाज, २०१८-२०१९

एकूण वित्तीय स्थिती

२०१८-२०१९ च्या अर्थसंकल्पात एकूण रु. ३,०९९.९० कोटी इतकी तूट अपेक्षित होती. खाली दिलेल्या विवरणपत्रातील स्तंभ (३) मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे २०१८-२०१९ च्या सुधारीत अंदाजात रु. ४,६५०.९४ कोटी इतकी तूट दिसून येते :-

				(रुपये कोटीत)	
				अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१८-२०१९	सुधारलेले अंदाज, २०१८-२०१९
(१)				(२)	(३)
महसुली लेखा—					
महसुली जमा	..	..	..	२,८५,९६७.९६	२,८६,४९९.७०
महसुली खर्च	..	..	..	३,०१,३४२.८६	३,०१,४५९.७४
महसुली शिल्लक (+)/तूट (-)				(—)१५,३७४.८९	(—) १४,९६०.०४
भांडवली लेखा—					
जमा—					
राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण	..	..	..	७३,००७.९३	३३,१९०.३७
केंद्र शासनाकडून मिळालेली कर्जे	..	..	..	१,०९६.६८	८७२.६१
राज्य शासनाने दिलेली कर्जे व आगाऊ रकमा	..	..	..	२,२६५.५६	२,२४५.८१
लोकलेखा—राखीव निधीकडील हस्तांतरणे	..	..	..	२,८९३.३८	३,१०२.५३
लोकलेखा—इतर	..	..	..	५,३२,८७०.६३	६,७३,९९१.८१
एकूण—जमा				६,१२,१३४.१८	७,१३,४०३.१३
खर्च—					
भांडवली खर्च (निव्वळ)	..	..	..	३६,२९७.८७	४१,५७२.७०
राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण.	..	..	..	२७,२१९.४४	२७,१९३.४८
केंद्र शासनाकडील कर्जे	..	..	..	१२४२.०७	१,२४२.०७
राज्य शासनाने दिलेली कर्जे व आगाऊ रकमा	..	..	..	१,१७८.६३	१,७६६.५५
लोकलेखा—राखीव निधीतून केलेला खर्च	..	..	..	३,४६९.१८	२,९५०.८५
लोकलेखा—इतर	..	..	..	५,२७,२५१.३०	६,२४,४६०.१४
एकूण—खर्च				५,९६,६५८.४९	६,९९,१८५.७९
भांडवली लेखावरील शिल्लक/तूट				१५,४७५.६९	१४,२१७.३४
शिल्लक /तूट (-)				१००.७९	(—)७४२.७०
सुरुवातीची शिल्लक				(—) ३,२००.६९	(—) ३,९०८.२४
शिल्लक/तूट (-)				(—) ३,०९९.९०	(—) ४,६५०.९४

सुधारलेले अंदाज, २०१८-२०१९

महसुली विभाग

जमेच्या व खर्चाच्या अर्थसंकल्पीय अंदाज व सुधारीत अंदाज यांमध्ये अपेक्षित असलेल्या तफावतीच्या प्रमुख बाबी आणि त्याबाबतची संक्षिप्त स्पष्टीकरणे खालील विवरण पत्रात दर्शविली आहेत.—

(रुपये कोटीत)

प्रधान शीर्ष	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१८-२०१९	सुधारलेले अंदाज २०१८-२०१९	तफावत वाढ (+) घट (-)	शेरा
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
जमा				
०००५, केंद्रीय वस्तु व सेवा कर	०	११६५६.८८	११६५६.८८	ही करप्रणाली नव्याने लागू करण्यात आली आहे. सुधारीत अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलांवर आधारित आहेत.
००२०, निगम कर	१३३०७.८४	१४६९९.९१	१३८४.०७	सुधारीत अंदाज केंद्रीय अर्थसंकल्पातील कर वितरण अंदाजांवर आधारित आहेत.
००२१, निगम कराव्यतिरिक्त इतर उत्पन्नावरील कर	१०८११.६२	१०८०३.२९	-८.३३	सुधारीत अंदाज केंद्रीय अर्थसंकल्पातील कर वितरण अंदाजांवर आधारित आहेत.
००२९, जमीन महसूल	३२००	१५००	-१७००	सुधारीत अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलावर आधारित आहे.
००३०, मुद्रांक व नोंदणी फी	२४०००.००	२५०००.००	२१००	सुधारीत अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलावर आधारित आहे.
००३७, सीमा शुल्क	२१४३.७४	२६०९.४२	४६५.६८	सुधारीत अंदाज केंद्रीय अर्थसंकल्पातील कर वितरण अंदाजांवर आधारित आहेत.
००४१, वाहनांवरील कर	७५००	७९९९.१	४९९.१	सुधारीत अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलावर आधारित आहे.
००४५, विक्रेय वस्तु व सेवा यांवरील इतर कर व शुल्क	५५.१४	१३१५.४८	१२६०.३४	सुधारीत अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलावर आधारित आहे.
००५०, लाभांश व नफा	१३९.४८	२५०	११०.५२	सुधारीत अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलावर आधारित आहे.
०२१५, पाणी पुरवठा व स्वच्छता	४७.९	८२.०७	३४.१७	सुधारीत अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलावर आधारित आहे.
०२१६, गृहनिर्माण	१०७६.८४	७८.०५	-९९८.७९	सुधारीत अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलावर आधारित आहे.
०२१७, नगर विकास	५०००	३९९९.९९	-१०००	सुधारीत अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलावर आधारित आहे.
०४२५, सहकार	१६०.३४	८५७.९९	६९७.६४	बाजार हस्तक्षेप योजने अंतर्गत प्राप्त महसूल सुधारीत अंदाजात समाविष्ट असल्याने.
०७०१, मध्यम पाटबंधारे	१०	१२५.४४	११५.४४	सुधारीत अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलांवर आधारित आहेत.
०७०२, लहान पाटबंधारे	१०	७६.०६	६६.०६	सुधारीत अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलांवर आधारित आहेत.
१०५४, रस्ते व पूल	१३०	५५.३	-७४.६९	सुधारीत अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलांवर आधारित आहेत.

प्रधान शीर्ष (१)	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१८-२०१९ (२)	सुधारलेले अंदाज २०१८-२०१९ (३)	तफावत वाढ (+) घट (-) (४)	शेरा (५)
१६०१, केंद्र सरकारकडून सहायक अनुदाने	३१६२८.५८	३८४६७.७१	६८३९.१२	केंद्र पुरस्कृत योजनेअंतर्गत अपेक्षित निधीवर सुधारित अंदाज आधारित आहे.
२०२९, जमीन महसूल	५५३.४७	५६०.९२	७.४५	सर्वसाधारण वाढ
खर्च				
२०४९, व्याज प्रदाने	३४३८४.६४	३३९२९.०८	-४५५.५६	वर्षभरामध्ये उभारलेल्या एकूण कर्जावर कमी व्याज प्रदान करावे लागल्याने.
२०५३, जिल्हा प्रशासन	६५२६.७	६०९०.५९	-४३६.१	अनिवार्य खर्चातील आर्थिक उपाययोजनेमुळे
२०५५, पोलीस	१३३८५.०३	१३४०२.६	१७.५६	सर्वसाधारण वाढ
२०५९, सार्वजनिक बांधकामे	१६५३.५	१२५५.८६	-३९७.६३	अनिवार्य खर्चातील आर्थिक उपाययोजनेमुळे
२२०२, सर्वसाधारण शिक्षण	५६०४६.७३	५३०८४.२४	-२९६२.४९	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष खर्चाच्या कलांवर आधारित आहेत.
२२०३, तंत्र शिक्षण	२४३९.७४	२५५५.३५	११५.६	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष खर्चाच्या कलांवर आधारित आहेत.
२२०४, क्रीडा व युवक सेवा	३१६.०३	३९२.४५	७६.४२	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष खर्चाच्या कलांवर आधारित आहेत.
२२१०, वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य	११२१०.८३	१३५७७.०९	२३६६.२६	सुधारित कार्यक्रमांतर्गतच्या निधी वाटपावर आधारित
२२११, कुटुंबकल्याण	९८२.०९	१००४.४	२२.३	सुधारित कार्यक्रमांतर्गतच्या निधी वाटपावर आधारित
२२१५, पाणीपुरवठा व स्वच्छता	६३६५.९	६६५२.६	२८६.७	सुधारित कार्यक्रमांतर्गतच्या निधी वाटपावर आधारित
२२१६, गृहनिर्माण	२४३७.३२	२३०४.१२	-१३३.२	सुधारित कार्यक्रमांतर्गतच्या निधी वाटपावर आधारित
२२२५, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्यांक यांचे कल्याण.	१७२७२.२९	१५४९२.४७	-१७७९.८१	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष खर्चाच्या कलांवर आधारित आहे.
२२३०, कामगार व सेवायोजन	१३६५.९४	१२१५.६७	-१५०.२७	सुधारित कार्यक्रमांतर्गतच्या निधी वाटपावर आधारित
२२३५, सामाजिक सुरक्षा व कल्याण	३६४६.४७	५५८२.३९	१९३५.९२	सुधारित कार्यक्रमांतर्गतच्या निधी वाटपावर आधारित
२२३६, पोषण आहार	२८९६.३७	४१९०.५२	१२९४.१४	सुधारित कार्यक्रमांतर्गतच्या निधी वाटपावर आधारित
२२४५, नैसर्गिक आपत्तीच्या निवारणासाठी सहाय्य	५५६६.२४	१०१२२.१३	४५५५.८९	दुष्काळी परिस्थितीसाठी अतिरिक्त निधीचे वाटप
२४०३, पशुसंवर्धन	१०९८.६१	११५४.४८	५५.८७	सुधारित कार्यक्रमांतर्गतच्या निधी वाटपावर आधारित
२४०४, दुग्धव्यवसाय विकास	३७५.४६	१०१४.१३	६३८.६७	सुधारित कार्यक्रमांतर्गतच्या निधी वाटपावर आधारित
२४०६, वनीकरण व वन्यजीवन	२४९२.९२	२६७३.०७	१८०.१५	सुधारित कार्यक्रमांतर्गतच्या निधी वाटपावर आधारित

प्रधान शीर्ष (१)	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१८-२०१९ (२)	सुधारलेले अंदाज २०१८-२०१९ (३)	तफावत वाढ (+) घट (-) (४)	शेरा (५)
२४०८, अन्न, साठवण व वखार	३८०.५८	४१८.४३	३७.८४	सुधारित कार्यक्रमांतर्गतच्या निधी वाटपावर आधारीत
२४२५, सहकार	९१९.११	३०८७.९२	२१६८.८१	सन २०१८-१९ मध्ये बाजार हस्तक्षेप योजनेसाठी अतिरिक्त निधी देण्यात आला आहे.
२५१५, इतर ग्रामीण विकास कार्यक्रम	४९०८.५९	५३९३.८१	४८५.२१	सुधारित अंदाज १४ व्या केंद्रीय वित्त आयोगाच्या शिफारशींवर आधारीत आहेत.
२७०१, मोठे व मध्यम पाटबंधारे	१५७२.०२	१४६१.७५	-११०.२६	सुधारित कार्यक्रमांतर्गतच्या निधी वाटपावर आधारीत
२८०१ वीज	६९३७.३७	१०८१६.३५	३८७८.९७	कृषी पंपधारकांना सवलत देण्यासाठी तरतूद सुधारित अंदाजात केल्यामुळे.
२८१०, उर्जेची अपारंपारिक साधने	७४८.६४	८३८.९१	९०.२६	सुधारित कार्यक्रमांतर्गतच्या निधी वाटपावर आधारीत
२८५२, उद्योग	२७५८.१४	३१४८.४६	३९०.३२	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष खर्चाच्या कलांवर आधारीत आहे.
३०५४, रस्ते व पूल	५७१८.२६	५३३७.९४	-३८०.३१	अनिवार्य खर्चातील आर्थिक उपाययोजनेमुळे
३४५१, सचिवालयीन-आर्थिक सेवा	२२४१.७८	२१६३.९२	-७७.८५	अनिवार्य खर्चातील आर्थिक उपाययोजनेमुळे
३४५२, पर्यटन	४०८.६	५७५.०४	१६६.४३	सुधारित कार्यक्रमाच्या वाटपावर आधारीत

भांडवली विभाग

अर्थसंकल्पीय अंदाज, २०१८-२०१९ रु. ३६,२९७.८६ कोटी आहेत तर २०१८-२०१९ चे सुधारलेले अंदाज रु. ४१,५७२.६९ कोटी आहेत. ते खालीलप्रमाणे :-

(रुपये कोटीत)			
		अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१८-२०१९	सुधारलेले अंदाज, २०१८-२०१९
(अ) अन्नधान्याच्या व्यवहारासंबंधातील भांडवली खर्च	. . . . .	२,१६५.१५	२,१५२.४९
(ब) अन्नधान्याच्या व्यवहाराव्यतिरिक्त इतर योजनांवरील भांडवली खर्च	. . . . .	३४,१३२.७१	३९,४२०.२०
	एकूण	३६,२९७.८६	४१,५७२.६९

अन्नधान्य व्यवहाराव्यतिरिक्त इतर भांडवली खर्चात रु. ५,२८७.४९ कोटी इतकी वाढ दिसून येते. कर्जे व आगाऊ रकमा (जमा) यांकरिता अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१८-२०१९ रु. २,२६५.५६ कोटी एवढे असून सुधारलेले अंदाज २०१८-२०१९ रु. २,२४५.८० कोटी एवढे आहेत. म्हणजेच रु. १९.७६ कोटी एवढी घट आहे. कर्जे व आगाऊ रकमा याखालील संवितरणासाठी अर्थसंकल्पीय अंदाज रु. ११७८.६३ कोटी व सुधारलेले अंदाज रु. १७६६.५५ कोटी इतके असून खर्चात रु. ५८७.९२ कोटी इतकी वाढ दिसून येते.

अर्थसंकल्प २०१९-२०२०

महसुली विभाग

सन २०१९-२०२० च्या अर्थसंकल्पात करांच्या दरांच्या विद्यमान पातळीच्या आधारावर, महसुली लेख्यात रु. १९,७८४.३८ कोटींची तूट दिसून येते. अर्थसंकल्पीय अंदाज पुढीलप्रमाणे आहेत :—

एक.—महसुली जमा रकमा—

(रुपये कोटीत)

ए. कर महसूल—

(ए) वस्तू व सेवा कर	..	..	..	..	१,१६,८७२.६४
(बी) उत्पन्न व खर्च यांवरील कर	..	..	..	..	२९,९८९.४४
(सी) मालमत्ता व भांडवली व्यवहार यांवरील कर	..	..	..	..	३०,५१९.५९
(डी) वस्तू व सेवा याव्यतिरिक्त विक्रेय वस्तू व सेवा यांवरील कर	..	..	..	..	८०,०७३.२८
				एकूण—ए	२,५७,४५४.९५

बी. करेतर महसूल—

(ए) व्याजाच्या जमा रकमा, लाभांश व नफा	..	..	..	..	२,८६२.५०
(एक) सर्वसाधारण सेवा	..	..	..	..	२,५३३.९१
(दोन) सामाजिक सेवा	..	..	..	..	५,३९७.३१
(तीन) आर्थिक सेवा	..	..	..	..	६,०१३.००
				एकूण—बी	१६,८०६.७२

सी. सहायक अनुदाने व अंशदाने—

(ए) केंद्र सरकारकडून सहायक अनुदाने—

(एक) केंद्रीय योजना आणि केंद्र पुरस्कृत योजनांकरिता	..	..	..	..	२७,४५३.२०
(दोन) वित्त आयोगाची अनुदाने	..	..	..	..	१०,८८२.७२
(तीन) राज्यांना इतर अनुदाने	..	..	..	..	१,८९१.४०
				एकूण—सी	४०,२२७.३२
				एकूण—महसुली जमा	३,१४,४८९.०९

दोन.—महसुली खर्च—

(ए) सर्वसाधारण सेवा	..	..	..	..	१,०७,०४२.६२
(बी) सामाजिक सेवा	..	..	..	..	१,४८,३९३.४३
(सी) आर्थिक सेवा	..	..	..	..	५६,७५२.०६
(डी) सहायक अनुदाने व अंशदाने	..	..	..	..	२२,०८५.२८
				एकूण—महसुली खर्च	३,३४,२७३.३९
				शिल्लक(+)/तूट(—)	(—) १९,७८४.३८

सुधारलेले अंदाज, २०१८-२०१९ व अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१९-२०२० यांची तुलना खालीलप्रमाणे आहे :—

(रुपये कोटीत)

			सुधारलेले अंदाज, २०१८-२०१९	अर्थसंकल्पीय अंदाज, २०१९-२०२०
महसुली जमा	..	..	२,८६,४९९.७०	३,१४,४८९.०९
महसुली खर्च	..	..	३,०१,४५९.७४	३,३४,२७३.३९
			शिल्लक/तूट(—)	(—) १९,७८४.३८

अर्थसंकल्प २०१९-२०२०

महसुली विभाग

जमेच्या व खर्चाच्या सुधारित अंदाज व अर्थसंकल्पीय अंदाज यांमध्ये अपेक्षित असलेल्या तफावतीच्या प्रमुख बाबी आणि त्याबाबतची संक्षिप्त स्पष्टीकरणे खालील विवरण पत्रात दर्शविली आहेत.—

(रुपये कोटीत)

प्रधान शीर्ष	सुधारलेले अंदाज २०१८-२०१९	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१९-२०२०	तफावत वाढ (+) घट (-)	शेरा
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
जमा				
०००५, केंद्रीय वस्तु व सेवा कर	११६५६.८८	१४११२.७५	२४५५.८७	ही करप्रणाली नव्याने लागू करण्यात आली आहे आणि ही करप्रणाली महसूलात उत्तम वाढ दाखवत आहे.
०००६, राज्य वस्तु व सेवा कर	९०१४०.२५	१०२७५९.८९	१२६१९.६४	ही करप्रणाली नव्याने लागू करण्यात आली आहे आणि ही करप्रणाली महसूलात उत्तम वाढ दाखवत आहे.
००२०, निगम कर	१४६९१.९१	१५१०१.३९	४०९.४८	अर्थसंकल्पीय अंदाज केंद्रीय अर्थसंकल्पातील कर वितरण अंदाजांवर आधारित आहेत.
००२१, निगम कराव्यतिरिक्त इतर उत्पन्नावरील कर	१०८०३.२९	१२६८८.०५	१८८४.७६	अर्थसंकल्पीय अंदाज केंद्रीय अर्थसंकल्पातील कर वितरण अंदाजांवर आधारित आहेत.
००२९, जमीन महसूल	१५००	३५२०	२०२०	कर संकलनात सुधारणा होण्यासाठी उपाययोजना व शासकीय जमिनीचा सुयोग्य वापर करून अतिरिक्त महसूल गोळा होणे अपेक्षित आहे.
००३०, मुद्रांक व नोंदणी फी	२५०००	२६९९९.९९	१९९९.९९	सर्वसाधारण वाढ.
००३७, सीमा शुल्क	२६०९.४२	२९३०.०७	३२०.६५	अर्थसंकल्पीय अंदाज केंद्रीय अर्थसंकल्पातील कर वितरण अंदाजांवर आधारित आहेत.
००३८, संघ उत्पादन शुल्क	२०८३.०८	१७९८.८१	- २८४.२७	अर्थसंकल्पीय अंदाज केंद्रीय अर्थसंकल्पातील कर वितरण अंदाजांवर आधारित आहेत.
००३९, राज्य उत्पादन शुल्क	१५३४३.०८	१७४७७.३८	२१३४.३	महसूलातील अपेक्षित वाढीवर अर्थसंकल्पीय अंदाज आधारीत आहेत.
००४०, विक्रीकर	३५३०१.३७	३७०६६.४३	१७६५.०६	सर्वसाधारण वाढ.
००४१, मोटार वाहनांवरील कर	७९९९.१	८२४९.३३	२५०.२३	सर्वसाधारण वाढ
००४२, माल उतारू यांवरील कर	१४३२	१६००	१६८	सर्वसाधारण वाढ
००४३, वीजेवरील कर व शुल्क	८७००	९५७०	८७०	महसूलातील अपेक्षित वाढीवर अंदाज आधारीत आहेत.
००४५, विक्रेय वस्तु व सेवा यांवरील इतर कर व शुल्क	१३१५.४८	१३८१.२५	६५.७७	सर्वसाधारण वाढ
००५९, सार्वजनिक बांधकामे	२४६.३६	२५८.६८	१२.३२	सर्वसाधारण वाढ
००७५, संकिर्ण सर्वसाधारण सेवा	५९९.१	६२९.०५	२९.९५	सर्वसाधारण वाढ

प्रधान शीर्ष	सुधारलेले अंदाज २०१८-२०१९	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१९-२०२०	तफावत वाढ (+) घट (-)	शेरा
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
०२१७, नगरविकास	३१९९.९९	३५३५.२२	३३५.२२	सर्वसाधारण वाढ
०४२५, सहकार	८५७.९९	११२.४७	-७४५.५२	चालू वर्षीच्या सुधारीत अंदाजामध्ये बाजार हस्तक्षेप योजनेअंतर्गतच्या जमा रकमांच्या समावेश आहे.
०७००, मोठे पाटबंधारे	३३५.३४	३५२.११	१६.७६	सर्वसाधारण वाढ
०७०१, मध्यम पाटबंधारे	१२५.४४	१३१.७२	६.२७	सर्वसाधारण वाढ
०८५३, अलोहयुक्त खाणकाम व धातुशास्त्रीय उद्योग	३४००	३५७०	१७०	सर्वसाधारण वाढ
१६०१, केंद्र सरकारकडून सहायक अनुदाने	३८४६७.७१	४०२२७.३२	१७५९.६१	केंद्रीय अर्थसंकल्प २०१९-२०२० मध्ये अंदाजित केलेल्या रकमांवर आधारित हे अंदाज आहेत.
खर्च				
२०१४, न्यायदान	२११०.३२	२६५५.७४	५४५.४२	चौदाव्या वित्त आयोगाच्या शिफारशीनुसार न्यायिक क्षेत्राचे बळकटीकरण करण्याकरिता केलेल्या अतिरिक्त तरतुदीमुळे
२०१५, निवडणुका	२७२.८२	२०८८.६४	१८१५.८२	लोकसभा व विधानसभांच्या अपेक्षित निवडणुकांसाठी वाढ
२०२९, जमीन महसूल	५६०.९२	६४७.५७	८६.६४	मुख्यत्वेकरून वेतन व वेतनेतर खर्चात वाढ झाल्यामुळे.
२०३९, राज्य उत्पादन शुल्क	१५१.४१	१९२.६	४१.१८	सर्वसाधारण वाढ
२०४०, विक्री, व्यापार इत्यादींवरील कर	७१६.७४	९००.४३	१८३.६९	मुख्यत्वेकरून वेतन व वेतनेतर खर्चात वाढ झाल्यामुळे.
२०४१, वाहनांवरील कर	१७६६.२७	१८३३.८३	६७.५५	मुख्यत्वेकरून वेतन व वेतनेतर खर्चात वाढ झाल्यामुळे.
२०४८, ऋण कमी करणे किंवा ऋण प्रतिबंधन यांसाठी विनियोजन.	३८००	४०००	२००	सर्वसाधारण वाढ
२०४९, व्याज प्रदाने	३३९२९.०८	३५२०७.०२	१२७७.९३	वर्षभरात अधिक कर्ज अपेक्षित असल्याने.
२०५३, जिल्हा प्रशासन	६०९०.५९	७९०९.२७	१८१८.६७	मुख्यत्वेकरून वेतन व वेतनेतर खर्चात वाढ झाल्यामुळे.
२०५५, पोलीस	१३४०२.६	१६८४२.३३	३४३९.७३	मुख्यत्वेकरून वेतन व वेतनेतर खर्चात वाढ झाल्यामुळे.
२०५९, सार्वजनिक बांधकामे	१२५५.८६	१८५९.०३	६०३.१६	मुख्यत्वेकरून वेतन व वेतनेतर खर्चात वाढ झाल्यामुळे.
२०७१, निवृत्ती वेतने व इतर सेवा निवृत्ती लाभ	२०७६७.८१	२७८३२.४४	७०६४.६३	अर्थसंकल्पीय अंदाज सातव्या वेतन आयोगानुसार प्रत्यक्ष गरजेवर आधारीत.

प्रधान शीर्ष (१)	सुधारलेले अंदाज २०१८-२०१९ (२)	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१९-२०२० (३)	तफावत वाढ (+) घट (-) (४)	शेरा (५)
२२०२, सर्वसाधारण शिक्षण	५३०८४.२४	६७२९९.५८	१४२१५.३३	वेतन व वेतनेतर खर्चाकरिता तसेत राष्ट्रीय निवृत्ती वेतन योजनेअंतर्गत सातव्या वेतन आयोगानुसार आवश्यक निधीवर आधारीत अंदाज.
२२०३, तंत्र शिक्षण	२५५५.३५	२९९२.६३	४३७.२७	वेतन व वेतनेतर खर्चाकरिता तसेत राष्ट्रीय निवृत्ती वेतन योजनेअंतर्गत सातव्या वेतन आयोगानुसार आवश्यक निधीवर आधारीत अंदाज.
२२११, कुटुंबकल्याण	१००४.४	११७४.१९	१६९.७९	मुख्यत्वेकरून सातव्या वेतन आयोगामुळे होणाऱ्या वेतन व भत्यातील अपेक्षित वृद्धीमुळे.
२२१५, पाणी पुरवठा आणि स्वच्छता	६६५२.६	६८५९.५८	२०६.९८	कार्यक्रमांवरील मंजूर निधीवाटपावर आधारित.
२२१६, गृहनिर्माण	२३०४.१२	८२१३.४१	५९०९.२८	मंजूर योजनांसाठी अर्थसंकल्पित निधी व केंद्र हिस्सा यावर आधारीत.
२२१७, नगरविकास	१२५८४.८५	१४३३१.०९	१७४६.२३	कार्यक्रमांवरील खर्चावर आधारीत तसेच १४ व्या वित्त आयोगाच्या शिफारशीत निधीमध्ये झालेल्या वाढीमुळे.
२२२५, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्यांक यांचे कल्याण.	१५४९२.४७	१७७१०.६५	२२१८.१७	कार्यक्रमांवरील मंजूर निधी वाटपावर आधारित.
२२३०, कामगार व सेवायोजन	१२१५.६७	१४४१.६८	२२६.०१	कार्यक्रमांवरील मंजूर निधी वाटपावर आधारित.
२२३५, सामाजिक सुरक्षा व कल्याण	५५८२.३९	४२५४.११	-१३२८.२८	कार्यक्रमांवरील मंजूर निधी वाटपावर आधारित.
२२३६, पोषण आहार	४१९०.५२	२६८२.३१	-१५०८.२	कार्यक्रमांवरील मंजूर निधी वाटपावर आधारित.
२२४५, नैसर्गिक आपत्तीच्या निवारणासाठी सहाय्य	१०१२२.१३	६४१०.५२	-३७११.६१	दुष्काळ निवारण उपाययोजनेसाठी सन २०१८-२०१९ मध्ये अतिरिक्त निधी वाटप केला होता.
२४०१, पीक संवर्धन	६६९२.०६	६९४२.१७	२५०.११	सरकारी कर्मचाऱ्यांना ७वा वेतन आयोगाच्या अंमलबजावणीसाठी केलेली तरतूद.
२४०२, मृद व जलसंधारण	४०८.४७	४९३.०२	८४.५४	राज्य योजना व जलयुक्त शिवार अभियानसाठी तरतूद.
२४०३, पशुसंवर्धन	११५४.४८	१३७३.६८	२१९.२	कार्यक्रमांवरील मंजूर निधी वाटपावर आधारित.
२४०४, दुग्धव्यवसाय विकास	१०१४.१३	४४७.१	-५६७.०३	दूध खरेदीसाठी सन २०१८-१९ मध्ये अतिरिक्त निधी वितरीत करण्यात आला होता.
२४१५, कृषिविषयक संशोधन व शिक्षण	१०३३.४५	१४१३.०९	३७९.६४	कार्यक्रमांवरील मंजूर निधी वाटपावर आधारित.

प्रधान शीर्ष (१)	सुधारलेले अंदाज २०१८-२०१९ (२)	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१९-२०२० (३)	तफावत वाढ (+) घट (-) (४)	शेरा (५)
२४२५, सहकार	३०८७.९२	१०५०.४२	-२०३७.५	बाजार हस्तक्षेप योजनेसाठी सन २०१८-१९ मध्ये अतिरिक्त निधी देण्यात आला होता.
२४३५, इतर कृषिविषयक कार्यक्रम	६८०८.८८	४०५.६२	-६४०३.२५	छत्रपती शिवाजी महाराज शेतकरी सन्मान योजना-२०१७ साठी सन २०१८-१९ मध्ये अतिरिक्त निधी देण्यात आला होता.
२५०१, ग्रामीण विकासासाठी विशेष कार्यक्रम	८९७.८८	१३५९.३२	४६१.४३	केंद्र पुरस्कृत योजनेच्या निधीच्या अपेक्षित वाढीच्या अनुषंगाने केलेली तरतूद.
२५१५, इतर ग्रामीण विकास कार्यक्रम	५३९३.८१	८०५०.२७	२६५६.४६	अवितरित नियतव्यय
२७०१, मोठे व मध्यम पाटबंधारे	१४६१.७५	१७१८.४८	२५६.७३	मुख्यत्वेकरून वेतन व वेतनेतर खर्चात वाढ झाल्यामुळे.
२८०१ वीज	१०८१६.३५	७९९८.८८	-२८१७.४६	सन २०१८-१९ या वर्षात वीज सवलतीसाठी अतिरिक्त निधी देण्यात आला होता
२८५२, उद्योग	३१४८.४६	२७६८.२३	-३८०.२३	सन २०१८-१९ या वर्षात उद्योगासाठी विशेष प्रोत्साहनाकरिता अतिरिक्त निधी देण्यात आला होता
३००१, भारतीय रेल्वे-धोरणनिश्चिती, संचालन, संशोधन व इतर सकिर्ण संघटना.	२७०	२००	-७०	कार्यक्रमासाठी मंजूर निधी वितरणामुळे.
३०५४ रस्ते व पूल	५३३७.९४	६४४४.७८	११०६.८३	हायब्रीड अॅन्युईटी स्कीमसाठी तरतूद वाढविण्यात आली.
३४५१ सेक्रेटारिएट-आर्थिक सेवा	२१६३.९२	२६९४.८८	५३०.७५	मुख्यत्वेकरून सातव्या वेतन आयोगामुळे होणाऱ्या वेतन व भत्यातील अपेक्षित वृद्धीमुळे.
३६०४, स्थानिक संस्था व पंचायत राज्य संस्था यांना नुकसानभरपाईच्या व अभिहस्तांकित रकमा देणे.	२०६६१.६	२२०८५.२८	१४२३.६७	सांविधानिक तरतूदी मधील परिगणणे प्रमाणे निधीचे वाटप करण्यासाठी तरतूद

भांडवली विभाग
भांडवली खर्च

अन्नधान्य व्यवहारासंबंधातील भांडवली खर्चावरील रु. २३१३.४९ कोटी तरतुदी व्यतिरिक्त २०१९-२०२० च्या अर्थसंकल्पात भांडवली लेख्यांवरील खर्चासाठी रु. ३८,४१८.७९ कोटी (निव्वळ) इतकी तरतूद केली आहे. एकूण भांडवली लेख्यांवरील निधीचे विकास क्षेत्रनिहाय वर्गीकरण पुढीलप्रमाणे आहे :-

					(रुपये कोटीत)
ए. सर्वसाधारण सेवांचा भांडवली लेखा	..	..	..	..	२,३२९.९३
बी. सामाजिक सेवांचा भांडवली लेखा	..	..	..	..	३,११४.५५
सी. आर्थिक सेवांचा भांडवली लेखा	..	..	..	..	३५,२८७.८०
(अ) कृषि व संलग्न सेवांचा भांडवली लेखा	..	..	..	६,५५२.०६	
(ब) ग्रामीण विकासाचा भांडवली लेखा	..	..	..	७,९४३.४६	
(क) डोंगराळ क्षेत्रावरील भांडवली लेखा	..	..	..	९५.००	
(ड) पाटबंधारे व पूर नियंत्रण यांचा भांडवली लेखा	..	..	..	१०,०८२.२८	
(इ) उर्जेचा भांडवली लेखा	..	..	..	२२८.६१	
(फ) उद्योग व खनिजे यांवरील भांडवली लेखा	..	..	..	२९.५९	
(ग) वाहतुकीवरील भांडवली लेखा	..	..	..	१०,०२०.३३	
(ह) सर्वसाधारण आर्थिक सेवांवरील भांडवली लेखा	..	..	..	३३६.४७	
एकूण					४०,७३२.२८

कर्जे व आगाऊ रकमा (संवितरण) यांसाठी २०१९-२०२० च्या अर्थसंकल्पात रु. २,००७.४५ कोटींच्या निधीची तरतूद समाविष्ट करण्यात आली आहे. कर्जे व आगाऊ रकमांच्या महत्त्वाच्या बाबी खालीलप्रमाणे आहेत :-

(रुपये कोटीत)

(१) शासकीय कर्मचा-यांना कर्जे इ.	..	..	..	..	..	७२१.४२
(२) नगरविकासासाठी कर्जे	..	..	..	..	..	७१८.६९
(३) वीज प्रकल्पासाठी कर्जे	..	..	..	..	..	३००.०१
(४) सहकारासाठी कर्जे	..	..	..	..	..	१९१.००

राखीव निधीच्या अंशदानाकरीता रु. ३,३२१.६९ कोटी इतकी तरतूद निराळी ठेवण्यात आली असून त्यातील महत्त्वाच्या तरतुदी पुढीलप्रमाणे आहेत :-

(रुपये कोटीत)

(१) राज्य आपत्ती निवारण निधी	..	..	..	..	..	१,८०३.००
(२) केंद्रीय मार्ग निधी	..	..	..	..	..	७८०.४२
(३) रोजगार हमी निधी	..	..	..	..	..	४५०.००
(४) हमी विमोचन निधी	..	..	..	..	..	१३६.५८
(५) ग्रंथालय निधी	..	..	..	..	..	१२७.१०

कर्जापोटी जमा होणा-या रकमा पुढीलप्रमाणे आहेत :-

(रुपये कोटीत)

१ नाबार्डकडून पीएमकेएसवायला एलटीआयएफ अंतर्गत मिळालेली कर्जे	..	..	..	..	५,९५९.३८
२ राष्ट्रीय कृषी व ग्रामीण विकास बँक	..	..	..	..	१,५००.००

अर्थसंकल्पात रु. २,२८९.६० कोटींच्या कर्जांची एकूण वसुली जमा खाती नोंदविलेली असून त्यात पुढील प्रमुख कर्जे अंतर्भूत आहेत :-

(रुपये कोटीत)

(१) वीज प्रकल्पासाठी कर्जे	..	..	..	..	..	१,४८२.९८
(२) शासकीय कर्मचा-यांना कर्जे इ.	..	..	..	..	..	४१२.८२
(३) सहकारासाठी कर्जे	..	..	..	..	..	१६१.५४
(४) गृहनिर्माणासाठी कर्जे	..	..	..	..	..	११५.३५

विकास कार्यक्रम, २०१९-२०

वार्षिक कार्यक्रम सन २०१९-२०२० चे आकारमान रु. ९९,००० कोटी इतके निश्चित करण्यात आले आहे. त्यानुसार सन २०१९-२०२० च्या अर्थसंकल्पात रु. ९९,००० कोटी इतकी तरतूद अर्थसंकल्पीत करण्याचे प्रस्तावित केले आहे, त्यापैकी रु. ९,००० कोटी जिल्हा योजनांसाठी आहे.

२. या अर्थसंकल्पामध्ये रु. ६१,७७९.२९ कोटी एवढ्या रकमेची तरतूद महसुली लेख्यावरील असून रु. ३५,९३९.५४ कोटी भांडवली लेख्यावरील आणि रु. १,२८१.१७ कोटी कर्जे व आगाऊ रकमा यांवरील आहे.

३. केंद्रीय व केंद्र पुरस्कृत कार्यक्रमांसाठी रु. ३१,६११.८४ कोटी रुपये एवढ्या खर्चाची तरतूद या अर्थसंकल्पात करण्यात आली आहे. यांपैकी रु. ३०,९३०.८६ कोटी रुपयांची तरतूद महसुली लेख्यावरील व उर्वरित रु. ६८०.९८ कोटी रुपयांची तरतूद भांडवली लेख्यावरील व ऋणांवरील नियत खर्चासाठी असेल.

४. जनजाती क्षेत्र उपयोजनेसाठी एकूण रु. १०,४९५.७८ कोटींची तरतूद करण्यात आली असून राज्य योजनेखालील रु. ८,४३१.०० कोटी आणि केंद्र पुरस्कृत व केंद्रीय योजनेखालील रु. २,०६४.७८ कोटी अशी त्याची विगतवारी आहे.

वार्षिक कार्यक्रम २०१९-२०२० मधील निधी वाटपाची क्षेत्रनिहाय विभागणी पुढीलप्रमाणे आहे :—

(रुपये कोटीत)

			वार्षिक कार्यक्रम २०१९-२०२० (प्रस्तावित निधी)
१.	कृषी व संलग्न सेवा	..	९,५६८.९५
२.	ग्रामीण विकास	..	३,६७९.६१
३.	विशेष क्षेत्र कार्यक्रम	..	१५१.००
४.	पाटबंधारे पूर नियंत्रण	..	९,५६६.३८
५.	ऊर्जा	..	८,२१९.९३
६.	उद्योग व खाण	..	५०८.६६
७.	परिवहन	..	१४,१७१.०५
८.	दळणवळण	..	५.००
९.	विज्ञान, तंत्रज्ञान व पर्यावरण	..	२०२.६६
१०.	सामान्य आर्थिक सेवा	..	९५४.१३
११.	सामाजिक व सामूहिक सेवा	..	३८,०५४.००
१२.	सामान्य सेवा	..	५,१९०.१०
१३.	इतर कार्यक्रम	..	८,७२८.५४
एकूण			९९,०००.००

एकूण वित्तीय स्थिती

सन २०१९-२०२० मधील एकूण अर्थसंकल्पीय स्थिती पुढे दर्शविल्याप्रमाणे रु. ४,९८२.७८ कोटींची तूट दर्शविते :-

							(रुपये कोटीत)
							अर्थसंकल्पीय अंदाज
							२०१९-२०२०
महसुली लेखा—							
महसुली जमा	..	..	..	..	..	..	३,१४,४८९.०१
महसुली खर्च	..	..	..	..	..	..	३,३४,२७३.३९
						एकूण—महसुली तूट	(—) १९,७८४.३८
भांडवली लेखा—							
जमा रकमा—							
राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण	..	..	..	..	..	..	७६,५५९.३८
केंद्र सरकारची कर्जे	..	..	..	..	..	..	६३७.१०
राज्य शासनाने दिलेली कर्जे व आगाऊ रकमा	..	..	..	..	..	..	२,२८९.६१
लोकलेखा—राखीव निधीकडील हस्तांतरणे	..	..	..	..	..	..	३,३२१.६९
लोकलेखा—इतर	..	..	..	..	..	..	६,५७,७०७.०७
						एकूण—जमा रकमा	७,४०,५१४.८५
खर्च—							
भांडवली खर्च (निव्वळ)	..	..	..	..	..	..	४०,७३२.२८
राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण	..	..	..	..	..	..	२४,९६२.००
केंद्र सरकारची कर्जे	..	..	..	..	..	..	१,२३२.५२
राज्य शासनाने दिलेली कर्जे व आगाऊ रकमा	..	..	..	..	..	..	२,००७.४५
लोकलेखा—राखीव निधीतून केलेला खर्च	..	..	..	..	..	..	३,०९७.५०
लोकलेखा—इतर	..	..	..	..	..	..	६,४९,०३०.७६
						एकूण—खर्च	७,२१,०६२.५१
						भांडवली लेख्यातील शिल्लक	१९,४५२.३४
						शिल्लक/तूट	(—) ३३२.०४
						सुरुवातीची शिल्लक	(—) ४,६५०.७४
						तूट	(—) ४,९८२.७८

यु. पी. एस. मदान,

अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग.

विवरणपत्र

भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद ३७१ (२) (ख) अन्वये पारित “विदर्भ, मराठवाडा व उर्वरित महाराष्ट्र विकास मंडळे आदेश, २०११ ” मधील कलम ७ अन्वये महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी २०१९-२०२० च्या वार्षिक कार्यक्रमांतर्गत केलेल्या निधीच्या वाटपाबाबतचे विवरणपत्र.

२०१९-२०२० मध्ये वार्षिक कार्यक्रमाकरता एकूण रु. ९९,०००.०० कोटी एवढाअर्थसंकल्पित होणारा निधी राज्य शासनास उपलब्ध असेल असा अंदाज करण्यात आला आहे. ज्या कार्यक्रमांचा आणि प्रकल्पांचा लाभ संपूर्ण राज्याला होतो अशा कार्यक्रमांवरील खर्च आणि ज्या कार्यक्रम/प्रकल्पांचा निधी विभाजनीय नाही असे एकूण रु. ३२,३५८.९२ कोटी राखून ठेवून उर्वरित रु. ६६,६४१.०८ कोटी निधीचे विकास मंडळांच्या कार्यक्षेत्रासाठी मा. राज्यपालांनी खालीलप्रमाणे वाटप करण्यास मान्यता दिली आहे.

२०१९-२०२० साठी राज्यपालांनी कार्यक्रम खर्चासाठी निधीचे केलेले वाटप :—

अनु- क्रमांक (१)	विकास मंडळाचे नाव (२)	नियतव्यय (रुपये कोटीत) (३)
१	विदर्भ विकास मंडळ	१७,९७५.५९
२	मराठवाडा विकास मंडळ	१३,०७९.४५
३	उर्वरित महाराष्ट्र विकास मंडळ	३५,५८६.०४
	एकूण	६६,६४१.०८

INTRODUCTORY NOTE

Government accounts are kept in three parts, namely :—

Part-I	Consolidated Fund
Part-II	Contingency Fund
Part-III	Public Account.

The outlays on the various activities of Government are met from the Consolidated Fund which is made up of revenue receipts, loans raised and recoveries of loans and advances made by the State Government. Necessary demands for grants are placed before the Legislature before the beginning of the financial year and supplementary demands are presented from time to time in the course of the financial year for this purpose. The grants so passed by the Legislature are incorporated in an Appropriation Act or in Supplementary Appropriation Acts, authorising the necessary appropriations from the Consolidated Fund. These grants are made department-wise in respect of each major head of account controlled by the respective administrative departments of Mantralaya except for expenditure on Building Works, Tribal Area Sub-Plan and Plan provisions for removal of regional imbalance for which composite demands are obtained under concerned departments of Mantralaya. However, where it is not possible to obtain composite demand for removal of regional imbalance, the requisite provisions have been exhibited separately under the concerned functional major heads.

2. During the course of the year, however, occasions do arise when provisions made for certain items of expenditure are found inadequate or when urgent and emergent items of expenditure, not provided for in the budget have to be financed. To meet such situations, Government is empowered to meet additional expenditure in respect of approved items of expenditure by reappropriating savings, if available, under other items within the same grant. In case, where such savings are not forthcoming or a new item of expenditure has to be financed in anticipation of the approval of the Legislature, expenditure is initially met from the Contingency Fund set up under Article 267 (2) of the Constitution. The withdrawals from the Contingency Fund are recouped to the Fund by presenting supplementary demands to the Legislature, giving all the details of expenditure incurred in anticipation of the approval of the Legislature.

3. The third part of Government accounts *viz.* Public Account records transactions relating to public moneys other than those mentioned above. These transactions relate to Reserve Funds set up by Government. Transactions of banking nature, such as, temporary deposits by the public in the course of their dealing with Government, deposits of local bodies and remittances between different Governments or between different treasuries of the State Government, are also recorded in the Public Account. Investments of surplus cash balances of the State are also made through this account.

4. Since 1981-82 it has been the practice to present the State Budget to the State Legislature after the Central Budget is presented to the Parliament. The Budget Estimates for 2019-2020 include provisions for standing charges and for schemes already under execution after allowing for a normal increase over the current year level of expenditure as well as new schemes listed in the Budget Memorandum.

5. The variations in regard to the Revised Estimates and Actuals for the year 2017-2018, the Budget Estimates and the Revised Estimates of the year 2018-2019 and the salient features of the Budget Estimates, 2019-2020, are indicated below :—

I—ACTUALS, 2017-2018

A—REVENUE SECTION

The actuals for 2017-2018 reveals a Deficit of Rs. 14,843.88 crore against the Increase of Rs. 2,082.49 crores as estimated in the Revised Estimate.

				(Rs. crore)		
				Revised Estimates, 2017-2018	Actuals, 2017-2018	Betterment (+) Worsening (-)
Receipts	...	...	...	2,57,604.82	2,43,653.36	(-) 13,951.46
Expenditure	...	...	...	2,72,448.25	2,41,571.06	(-) 30,877.19
Surplus (+) or Deficit (-)	...			(-) 14,843.43	(+) 2,082.30	(-) 16,925.73

Further break-up of the above deficit is shown below :—

(A) Receipts—

(Rs. crore)

	Revised Estimates, 2017-2018	Actuals, 2017-2018	Variations
(a) Tax Revenue	2,02,182.16	2,05,151.06	(+) 2,968.90
(b) Non-Tax Revenue	21,670.92	16,679.36	(-) 4,991.56
(c) Grant-in-aid and Contribution	33,751.72	21,822.92	(-) 11,928.80
Total	2,57,604.80	2,43,653.34	(-) 13,951.46

The Revenue receipts reveals a decrease of Rs.13,951.46 crores comprising of decrease in “ Grant-in-aid and Contribution (Rs. 11,928.80 crores) ” and decrease in “ Non-Tax revenue (Rs.4,991.56 crores) ”. However “ Tax revenue (Rs. 2,968.90 crores) ”shows an increase.

The decrease in Tax Revenue is mainly under “ 0008, Integrated Goods and Services Tax (Rs. 5,133.88 crores) ”, “ 0043, Taxes and Duties on Electricity (Rs. 1,155.13 crores) ”, “ 0042, Taxation on Goods and Passengers (Rs. 915.99 crores) ”, “ 0006, State Goods and Services Tax (SGST) (Rs. 913.29 crores) ”, “ 0029, Land Revenue (Rs.890.14 crores) ”.

The increase in Tax Revenue is mainly under “ 0030, Stamps and Registration Fees (Rs. 3,341.81 crores) ”, “ 0044, Service Tax (Rs. 2,515.09 crores) ”, “ 0045, Other Taxes and Duties on Commodities and Services (Rs. 1,348.22 crores) ”, “ 0041, Taxes on Vehicle (Rs. 1,315.37 crores) ”, “ 0038, Union Excise Duty (Rs. 1,084.07 crores) ”.

The decrease in Non-Tax Revenue is mainly due to “ 0217, Urban Development (Rs. 3,727.53 crores) ”, “ 0801, Power (Rs.1,820.43 crores) ”, “ 0216, Housing (Rs. 1,000.05 crores) ”, “ 0406, Forestry and Wild Life (Rs. 268.58 crores) ”, “ 0055, Police (Rs. 228.49 crores) ”.

The increase in Non-Tax Revenue is mainly as under “ 0070, Other Administrative Services (Rs. 838.23 crores) ”, “ 0853, Non-ferrous Mining and Metallurgical Industries (Rs. 356.41 crores) ”, “ 0050, Dividends and Profits (Rs. 356.19 crores) ”, “ 0075, Miscellaneous General Services (Rs. 285.44 crores) ”, “ 0049, Interest Receipts (Rs.226.09 crores) ”.

The decrease in Grant-in-aid and Contributions is mainly as under “ 1601, Grant-in-aid from Central Government (Rs. 11,928.80 crores) ”.

(B) Expenditure—

(Rs. crore)

	Revised Estimates, 2017-2018	Actuals, 2017-2018	Variations
(A) General Services	81,098.16	78,534.78	(-) 2,563.38
(B) Social Services	1,13,305.67	93,054.30	(-) 20,251.37
(C) Economic Services	62,247.58	54,189.02	(-) 8,058.56
(D) Grant-in-aid and Contributions	15,796.83	15,792.95	(-) 3.88
Total	2,72,448.24	2,41,571.05	(-) 30,877.19

The Revenue Expenditure reveals a decrease of Rs. 30,877.19 crores. The decrease in expenditure is under “ A—General Services (Rs. 2,563.38 crores) ”, “ B. Social Services (Rs. 20,251.37 crores) ”, “ C. Economic Services (Rs. 8,058.56 crores) ” and in “ D. Grant-in-aid and Contributions (Rs. 3.88 crores) ”.

The decrease in A—General Services is mainly as under “ 2055, Police (Rs. 765.71 crores) ”, “ 2049, Interest Payments (Rs. 499.21 crores) ”, “ 2053, District Administration (Rs. 396.09 crores) ”, “ 2014, Administration of Justice (Rs. 241.83 crores) ”, “ 2029, Land Revenue (Rs. 195.79 crores) ”.

The increase in A—General Services is mainly as under “ 2071, Pension and Other Retirement Benefits (Rs. 337.42 crores) ”.

The decrease in B—Social Services is mainly as under “ 2202, General Education (Rs. 4,748.82 crores) ”, “ 2217, Urban Development (Rs. 3,874.10 crores) ”, “ 2245, Relief on Account of Natural Calamities (Rs. 2,959.63 crores) ”, “ 2215, Water Supply and Sanitation (Rs. 2,276.65 crores) ”, “ 2210, Medical and Public Health (Rs. 1,860.32 crores) ”.

The decrease in C—Economic Services is mainly as under “ 2505, Rural Employment (Rs. 3,553.41 crores)”, “ 2435, Other Agricultural Programme (Rs. 1,547.51 crores)”, “ 2401, Crop Husbandry (Rs. 1,354.89 crores)”, “ 2702, Minor Irrigation (Rs. 312.12 crores)”, “ 2515, Other Rural Development Programmes (Rs. 279.06 crores)”.

The increase in C—Economic Services is mainly as under “ 3054, Roads and Bridges (Rs. 878.19 crores)”, “ 2701, Major and Medium Irrigation (Rs. 38.40 crores)”.

The decrease in D—Grant-in-aid and Contributions is mainly as under “ 3604, Compensation and Assignments to Local Bodies and Panchayati Raj Institutes (Rs. 3.87 crores)”.

Capital Expenditure

In Capital Expenditure outside Revenue Account, as against Revised Estimates of Rs. 31,996.97, the Actual Expenditure is Rs. 26,842.18, showing a decrease of Rs. 5,154.79 crores.

The decrease in A—Capital Account of General Services is mainly as under “ 4059, Capital Outlay on Public Works (Rs. 617.18 crores)”, “ 4055, Capital Outlay on Police (Rs. 381.23 crores)”, “ 4070, Capital Outlay on Other Administrative Services (Rs. 19.30 crores)”, “ 4058, Capital Outlay on Stationary and Printing (Rs. 1.64 crores)”.

The decrease in B—Capital Account of Social Services is mainly as under “ 4225, Capital Outlay on Welfare of Schedule Caste and Schedule Tribes, Other Backward Classes (Rs. 442.04 crores)”, “ 4210, Capital Outlay on Medical and Public Health (Rs. 347.72 crores)”, “ 4202, Capital Outlay on Education Sports Art and Culture (Rs. 117.80 crores)”, “ 4216, Capital Outlay on Housing (Rs. 63.41 crores)”, “ 4236, Capital Outlay on Nutrition (Rs. 39.30 crores)”.

The decrease in C—Capital Account of Economic Services is mainly as under “ 5054, Capital Outlay on Roads and Bridges (Rs. 2,280.89 crores)”, “ 4402, Capital Outlay on Soil and Water Conservation (Rs. 752.53 crores)”, “ 4701, Capital Outlay on Major and Medium Irrigation (Rs. 394.75 crores)”, “ 4801, Capital Outlay on Power Projects (Rs. 390.71 crores)”, “ 4515, Capital Outlay on Other Rural Development Programmes (Rs. 256.81 crores)”.

The increase in C—Capital Account of Economic Services is mainly as under “ 4408, Capital Outlay on Food, Storage and Warehousing (Rs. 1,093.25 crores)”, “ 4406, Capital Outlay on Forestry and Wild Life (Rs. 83.11 crores)”, “ 4851, Capital Outlay on Village and Small Industries (Rs. 0.75 crores)”, “ 5475, Capital Outlay on Other General Economic Services (Rs. 0.19 crores)”, “ 4415, Capital Outlay on Agricultural Research and Education (Rs. 0.04 crores)”.

Debt Section

Receipts—

				(Rs. crore)		
				Revised Estimates, 2017-2018	Actuals, 2017-2018	Variations
(e) Public Debt	...	...	...	51,690.68	49,669.50	(–) 2,021.18
(f) Loans and Advances	...	...	...	2,256.63	1,778.01	(–) 478.62
Total				53,947.31	51,447.51	(–) 2,499.80

The Revised Estimates under “ Public Debt—Receipts ” is Rs. 51,690.68 crores. Against this, actuals are Rs. 49,669.50 crores indicating a decrease of Rs. 2,021.18 crores. There is decrease in receipts under F—Loans and Advances ” (Rs. 478.62 crores).

Disbursements—

				(Rs. crore)		
				Revised Estimates, 2017-2018	Actuals, 2017-2018	Variations
(e) Public Debt	...	...	...	17,589.27	17,376.16	(–) 213.11
(f) Loans and Advances	...	...	...	1,617.71	979.28	(–) 638.43
Total				19,206.98	18,355.44	(–) 851.54

A Revised Estimates under “ Repayment of Public Debt ” is Rs. 17,589.27 crores. Against this actuals are Rs. 17,376.16 crores indicating a decrease of Rs. 213.11 crores. There is decrease in receipts under F—Loans and Advances of Rs. 638.43 crores.

II. REVISED ESTIMATES, 2018-2019
OVERALL FINANCIAL POSITION

The Budget Estimates for 2018-2019 anticipated deficit of Rs. 3099.90 Crore. The Revised Estimates, 2018-2019 reveal a deficit of Rs. 4650.94 Crore as shown in column (3) of the statement below :—

(Rs. Crore)

(1)	Budget Estimates, 2018-2019 (2)	Revised Estimates, 2018-2019 (3)
<i>Revenue Account—</i>		
Revenue Receipts ...	285967.96	286499.70
Revenue Expenditure ...	301342.86	301459.74
Revenue Surplus (+)/Deficit (—) ...	(-) 15374.89	(-) 14960.04
<i>Capital Account—</i>		
<i>Receipts—</i>		
Internal Debt of the State Government ...	73007.93	33190.37
Central Loans ...	1096.68	872.61
Loans and Advances by the State Government ...	2265.56	2245.81
Public Account—Contributions to Reserve Funds ...	2893.38	3102.53
Public Account—Other ...	532870.63	673991.81
Total Receipts ...	612134.18	713403.13
<i>Capital Account Expenditure—</i>		
Capital Outlay (Net) ...	36297.87	41572.70
Internal Debt of the State Government ...	27219.44	27193.48
Central Loans ...	1242.07	1242.07
Loans and Advances by State Government ...	1178.63	1766.55
Public Account-Contributions to Reserve Funds ...	3469.18	2950.85
Public Account—Other ...	527251.30	624460.14
Total Expenditure ...	596658.49	699185.79
Surplus / Deficit on Capital Account ...	15475.69	14217.34
Surplus/Deficit (—) ...	100.79	(-) 742.70
Opening Balance ...	(-) 3200.69	(-) 3908.24
Surplus/Deficit (—) ...	(-) 3099.90	(-) 4650.94

REVISED ESTIMATES, 2018-2019
REVENUE SECTION

The major items of variations in the budgeted receipts and expenditure and the revised estimates are indicated in the statement below:—

(Rs. crore)

Major Head of Account (1)	Budget Estimates, 2018-2019 (2)	Revised Estimates, 2018-2019 (3)	Variation Increase(+) Decrease(—) (4)	Remarks (5)
Receipts				
0005, Central Goods and Services Tax (CGST).	0	11656.88	11656.88	It is a newly introduced tax system and Revised Estimates are based on the basis of actual Receipts during the year.
0020, Corporation Tax	13307.84	14691.91	1384.07	The Estimates are based on the devolution from Central Government..
0021, Taxes On Income Other Than Corporation Tax	10811.62	10803.29	-8.33	The Estimates are based on the devolution from Central Government.
0029, Land Revenue	3200	1500	-1700	Revised Estimates are based on the trends of actual receipts during the year.
0030, Stamps and Registration Fees	24000	25000	1000	Revised Estimates are based on the trends of actual receipts during the year.
0037, Customs	2143.74	2609.42	465.68	Revised Estimates are based on the devolution from Central Government.
0041, Taxes On Vehicles	7500	7999.1	499.1	Revised Estimates are based on trends of actual receipts during the year.
0045, Other Taxes And Duties On Commodites And Services.	55.14	1315.48	1260.34	Revised Estimates are based on the trends of actual receipts during the year.
0050, Dividends And Profits	139.48	250	110.52	Revised Estimates are based on the trend of actual receipts during the year.
0215, Water Supply And Sanitation	47.9	82.07	34.17	Revised Estimates are based on trends of actual receipts during the year
0216, Housing	1076.84	78.05	-998.79	Revised Estimates are based on trends of actual receipts during the year
0217, Urban Development	5000	3199.99	-1800	Revised Estimates are based on trends of actual receipts during the year
0425, Co-operation	160.34	857.99	697.64	Revised Estimates are higher because of receipts of market intervention scheme.
0701, Medium Irrigation	10	125.44	115.44	Revised Estimates are based on trends of actual receipts during the year.
0702 Minor Irrigatation	10	76.06	66.06	Revised Estimates are based on trends of actual receipts during the year
1054, Roads and Bridges	130	55.3	-74.69	Revised Estimates are based on trends of actual receipts during the year
1601, Grant-in-aid from Central Government.	31628.58	38467.71	6839.12	Revised estimates are based on devolution for the Centrally Sponsored Schemes.
2029, Land Revenue	553.47	560.92	7.45	It is normal growth.

Major Head of Account (1)	Budget Estimates 2018-2019 (2)	Revised Estimates 2018-2019 (3)	Variation Increase (+) Decrease(—) (4)	Brief Explanation (5)
Expenditure				
2049, Interest Payments	34384.64	33929.08	-455.56	Decrease is due to lower interest payment on borrowed loans during the course of year.
2053, District Administration	6526.7	6090.59	-436.1	Due to Economy measures in committed expenditure.
2055, Police	13385.03	13402.6	17.56	It is normal raise.
2059, Public Works.	1653.5	1255.86	-397.63	Due to Economy measures in committed expenditure.
2202, General Education	56046.73	53084.24	-2962.49	Revised Estimates are based on trends of actual expenditure during the year.
2203, Technical Education	2439.74	2555.35	115.6	Revised Estimates are based on trends of actual expenditure during the year.
2204, Sports And Youth Services	316.03	392.45	76.42	Revised Estimates are based on trend of actual expenditure during the year.
2210, Medical and Public Health	11210.83	13577.09	2366.26	Based on revised scheme allocation.
2211, Family Welfare	982.09	1004.4	22.3	Based on revised scheme allocation.
2215, Water Supply And Sanitation	6365.9	6652.6	286.7	Based on revised scheme allocation.
2216, Housing	2437.32	2304.12	-133.2	Based on revised scheme allocation.
2225, Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes, Other Backward Classes and Minorities.	17272.29	15492.47	-1779.81	Revised Estimates are based on trends of actual expenditure during the year.
2230, Labour And Employment	1365.94	1215.67	-150.27	Based on revised scheme allocation.
2235, Social Security And Welfare	3646.47	5582.39	1935.92	Based on revised scheme allocation.
2236, Nutrtn.	2896.37	4190.52	1294.14	Based on revised scheme allocation.
2245, Relief on Account of Natural Calamities	5566.24	10122.13	4555.89	Additional funds have been allocated for drought mitigation.
2403, Animal Husbandry	1098.61	1154.48	55.87	Based on revised scheme allocation.
2404, Dairy Development	375.46	1014.13	638.67	Based on revised scheme allocation.
2406, Forestry And Wild Life	2492.92	2673.07	180.15	Based on revised scheme allocation.
2408, Food, Storage And Warehousing	380.58	418.43	37.84	Based on revised scheme allocation.
2425, Co-operation	919.11	3087.92	2168.81	Additional provision for market intervention scheme was made during the year 2018-19.
2515, Other Rural Development Programmes.	4908.59	5393.81	485.21	Based on recommendations of 14th Finance Commission.
2701, Major And Medium Irrigation	1572.02	1461.75	-110.26	Based on revised scheme allocation.
2801, Power	6937.37	10816.35	3878.97	Revised Estimates include provision for subsidy to the electricity consumer of Agricultural pumps in the State.
2810, New and Renewable Energy.	748.64	838.91	90.26	Based on revised scheme allocation.
2852, Industries	2758.14	3148.46	390.32	Revised Estimates are based on trend of actual expenditure.
3054, Roads and Bridges	5718.26	5337.94	-380.31	Due to Economy measures in committed expenditure.
3451, Secretariat-Economic Services	2241.78	2163.92	-77.85	Due to Economy measures in committed expenditure.
3452, Tourism	408.6	575.04	166.43	Based on revised scheme allocation.

CAPITAL SECTION

The Revised Estimates 2018-2019 have been placed at Rs. 41572.69 crore against the Budget Estimates 2018-2019 Rs. 36297.86 crore as under :—

(Rs. crore)

		Budget Estimates, 2018-2019	Revised Estimates, 2018-2019
(a) Capital Outlay on Food Transaction	...	2165.15	2152.49
(b) Capital Outlay on Schemes other than Food Transactions	...	34132.71	39420.20
	Total ...	<u>36297.86</u>	<u>41572.69</u>

Capital outlay other than Food Transaction shows an increase of Rs. 5287.49 crore. Against the Budget Estimates 2018-2019 of Rs. 2265.56 crore for Loans and Advances, the Revised Estimates, 2018-2019 are Rs. 2245.80 crore showing a decrease of Rs. 19.76 crore. On the disbursement side of Loans and Advances, Budget Estimates were Rs. 1178.63 crore and the Revised Estimates are Rs. 1766.55 crore, resulting in an increase of Rs. 587.92 crore.

BUDGET ESTIMATES, 2019-2020**REVENUE SECTION**

The Budget Estimates, 2019-2020 reveal a Deficit of Rs. 19784.38 crore on Revenue account on the basis of existing level of tax rates. The estimates are as follows :—

							(Rs. crore)
I. Revenue Receipts—							
A. Tax Revenue—							
(a) Goods and Service Tax	...	...	...	...	...	116872.64	
(b) Taxes on Income and Expenditure	...	...	...	...	...	29989.44	
(c) Taxes on Property and Capital Transactions	...	...	...	...	...	30519.59	
(d) Taxes on Commodities and Services other than Goods and Service Tax	...	...	...	...	...	80073.28	
Total—A						...	257454.95
B. Non-Tax Revenue—							
(a) Interest Receipts, Dividends and Profits	...	...	...	...	...	2862.50	
(i) General Services	...	...	...	...	...	2533.91	
(ii) Social Services	...	...	...	...	...	5397.31	
(iii) Economic Services	...	...	...	...	...	6013.00	
Total—B						...	16806.72
C. Grants-in-aid and Contributions—							
(a) Grants-in-aid from Central Government—							
(1) Central Plan and Centrally Sponsored Scheme	...	...	...	...	...	27453.20	
(2) Finance Commission Grants	...	...	...	...	...	10882.72	
(3) Other Grants to State	...	...	...	...	...	1891.40	
Total—C						...	40227.32
Total—Revenue Receipts						...	314489.01
II. Revenue Expenditure—							
A. General Services	...	...	...	...	...	107042.62	
B. Social Services	...	...	...	...	...	148393.43	
C. Economic Services	...	...	...	...	...	56752.06	
D. Grants-in-aid and Contributions	...	...	...	...	...	22085.28	
Total—Revenue Expenditure						...	334273.39
Surplus/Deficit (–)						...	(–) 19784.38

The comparative position of the Revised Estimates, 2018-2019 and Budget Estimates, 2019-2020 is as follows :—

						(Rs. crore)	
						Revised Estimates, 2018-2019	Budget Estimates, 2019-2020
Revenue Receipts	...	...	...	...	...	286499.70	314489.01
Revenue Expenditure	...	...	...	...	...	301459.74	334273.39
Revenue Surplus/Deficit (–)						...	(–) 19784.38

BUDGET ESTIMATES, 2019-2020**REVENUE SECTION**

The major items of variations in the revised receipts and expenditure and the budgeted estimates are indicated in the statement below:—

(Rs. crore)

Major Head of Account (1)	Revised Estimates, 2018-2019 (2)	Budget Estimates, 2019-2020 (3)	Variation Increase (+) Decrease (-) (4)	Explanation (5)
Receipts				
0005, Central Goods And Services Tax (CGST)	11656.88	14112.75	2455.87	It is a newly introduced tax and it is showing good growth in revenue collection.
0006, State Goods And Services Tax (SGST).	90140.25	102759.89	12619.64	It is a newly introduced tax and it is showing good growth in revenue collection.
0020, Corporation Tax	14691.91	15101.39	409.48	The Estimates are based on the devolution from the Central Government.
0021, Taxes On Income Other Than Corporation Tax.	10803.29	12688.05	1884.76	The Estimates are based on the devolution from the Central Government.
0029, Land Revenue	1500	3520	2020	Additional revenue is expected to be Generated by way of adopting measures for better collection of taxes and utilising the land bank available with the Government.
0030, Stamps And Registration Fees	25000	26999.99	1999.99	It is a normal growth.
0037, Customs	2609.42	2930.07	320.65	The Estimates are based on the devolution from the Central Government.
0038, Union Excise Duty	2083.08	1798.81	-284.27	The Estimates are based on the devolution from the Central Government.
0039, State Excise	15343.08	17477.38	2134.3	The Estimates are based on the basis of anticipated growth in revenue.
0040, Tax On Sales, Trade Etc.	35301.37	37066.43	1765.06	It is a normal growth.
0041, Taxes On Vehicles.	7999.1	8249.33	250.23	It is a normal growth.
0042, Taxation On Goods And Passengers.	1432	1600	168	It is a normal growth.
0043, Taxes And Duties On Electricity	8700	9570	870	The Estimates are based on the basis of anticipated growth in revenue.
0045, Other taxes and Duties on Commodities and Services.	1315.48	1381.25	65.77	It is a normal growth.
0059, Public Works	246.36	258.68	12.32	It is a normal growth.
0075, Miscellaneous General Services.	599.1	629.05	29.95	It is a normal growth.
0217, Urban Development	3199.99	3535.22	335.22	It is a normal growth.
0425, Cooperation	857.99	112.47	-745.52	Current R. E. includes receipts from market intervention.
0700, Major Irrigation	335.34	352.11	16.76	It is a normal growth.
0701, Medium Irrigation	125.44	131.72	6.27	It is a normal growth.

Major Head of Account (1)	Revised Estimates, 2018-2019 (2)	Budget Estimates, 2019-2020 (3)	Variation Increase (+) Decrease (—) (4)	Explanation (5)
0853, Non-Ferrous Mining and Metallurgical Industries.	3400	3570	170	It is a normal growth.
1601, Grant-in-aid from Central Government.	38467.71	40227.32	1759.61	Estimates are based on projections of the Union Budget 2019-2020.
Expenditure				
2014, Administration of Justice.	2110.32	2655.74	545.42	Additional provision has been made for strengthening of Judiciary as per the recommendations of the 14th Finance Commission.
2015, Elections	272.82	2088.64	1815.82	Increase is due to the scheduled Lok Sabha and Vidhan Sabha Elections.
2029, Land Revenue	560.92	647.57	86.64	Increase is due to rise in Salary and Non-Salary expenditure.
2039, State Excise	151.41	192.6	41.18	It is a normal rise.
2040, Taxes On Sales, Trade Etc.	716.74	900.43	183.69	Increase is due to rise in Salary and Non-Salary expenditure.
2041, Taxes On Vehicles	1766.27	1833.83	67.55	Increase is due to rise in Salary and Non-Salary expenditure.
2048, Appropriation for Reduction or Avoidance of Debt.	3800	4000	200	It is a normal rise.
2049, Interest Payments	33929.08	35207.02	1277.93	Rise is due to Receipt of higher amount of borrowings.
2053, District Administration.	6090.59	7909.27	1818.67	Increase is mainly because of salary and non-salary expenditure.
2055, Police	13402.6	16842.33	3439.73	Increase is mainly because of rise in salary and non-salary expenditure.
2059, Public Works	1255.86	1859.03	603.16	Increase is mainly because of rise in salary and non-salary expenditure.
2071, Pensions and Other Retirement Benefits	20767.81	27832.44	7064.63	Budget Estimates are based on actual requirement as per the 7th pay commission.
2202, General Education.	53084.24	67299.58	14215.33	Budget Estimates include provision for salary, non salary N.P.S. Contribution and other requirements of aided Institutions as per the 7th Pay Commission.
2203, Technical Education.	2555.35	2992.63	437.27	Budget Estimates include provision for salary, non salary N.P.S. Contribution and other requirements of aided Institutions as per the 7th Pay Commission.

Major Head of Account (1)	Revised Estimates, 2018-2019 (2)	Budget Estimates, 2019-2020 (3)	Variation Increase (+) Decrease (—) (4)	Explanation (5)
2211, Family Welfare	1004.4	1174.19	169.79	Budget Estimates include provision for salary and non salary expenditure as per the 7th Pay Commission.
2215, Water Supply and Sanitation	6652.6	6859.58	206.98	Based on of sanctioned scheme allocation.
2216, Housing	2304.12	8213.41	5909.28	Based on sanctioned scheme allocations and the Central Share.
2217, Urban Development.	12584.85	14331.09	1746.23	Based on sanctioned scheme allocation and increase in the grants under the 14th finance commission.
2225, Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes, Other Backward Class and Minorities.	15492.47	17710.65	2218.17	Based on sanctioned scheme allocation
2230, Labour And Employment	1215.67	1441.68	226.01	Based on sanctioned scheme allocation
2235, Social Security and Welfare	5582.39	4254.11	-1328.28	Based on sanctioned scheme allocation.
2236, Nutrition	4190.52	2682.31	-1508.2	Based on sanctioned scheme allocation.
2245, Relief On Account Of Natural Calamities.	10122.13	6410.52	-3711.61	Additional funds have been allocated for drought mitigation measures during the year 2018-19.
2401, Crop Husbandry	6692.06	6942.17	250.11	Provision of implimentation of 7th Pay Commission to Government employees.
2402, Soil and Water Conservation	408.47	493.02	84.54	Provision made for Jalyukta Shivar Abhiyan and other State Scheme under the head.
2403, Animal Husbandry	1154.48	1373.68	219.2	Based on sanctioned scheme allocation.
2404, Dairy Development	1014.13	447.1	-567.03	Additional funds were allocated in 2018-19 for extending subsidy for Milk purchase.
2415, Agricultural Research And Education	1033.45	1413.09	379.64	Based on sanctioned scheme allocation.
2425, Co-operation	3087.92	1050.42	-2037.5	Additional funds were provided in 2018-19 for market intervation schemes.
2435, Other Agricultural Programmes	6808.88	405.62	-6403.25	In the year 2018-19 Additional funds were allocated for one time farm loan waiver under Chhatrapati Shivaji Maharaj Shetkari Sanman Yojana 2017.
2501, Special Programmes for Rural Development	897.88	1359.32	461.43	Provision made in view of expected increase in funds for C.S.S.
2515, Other Rural Development Programmes.	5393.81	8050.27	2656.46	It is an unallocated outlay.

Major Head of Account (1)	Revised Estimates, 2018-2019 (2)	Budget Estimates, 2019-2020 (3)	Variation Increase (+) Decrease (—) (4)	Explanation (5)
2701, Major And Medium Irrigation	1461.75	1718.48	256.73	Increase is due to like monthly salary and non-salary expenditure.
2801, Power	10816.35	7998.88	-2817.46	Additional funds were provided for the power subsidy during the year 2018-19.
2852, Industries	3148.46	2768.23	-380.23	Additional provision was made for the Incentive Package Scheme for industries in the year 2018-19.
3001, Indian Railways-Policy Formulation, Direction, Research and Other Miscellaneous Organisation.	270	200	-70	It is based on fund allocation for the schemes.
3054, Roads And Bridges	5337.94	6444.78	1106.83	Provision has been increased for Hybrid Annuity Scheme.
3451, Secretariat-Economic Services	2163.92	2694.88	530.95	Increase is mainly because of expected rise in salary and allowances as per the 7th pay commission.
3604, Compensation And Assignments to Local Bodies And Panchayati Raj Institutions.	20661.6	22085.28	1423.67	Amount to be allocated as per calculation under the statutory provision.

CAPITAL SECTION

Capital Expenditure

Excluding the provision of Rs. 2313.49 crore on account of Capital Outlay on Food Rs. 38418.79 crore (Net) are provided in the Budget Estimates 2019-2020. The sectoral classification of the total Capital account provisions are as follow :—

	(Rs. crore)
A. Capital Account of General Services	2329.93
B. Capital Account of Social Services	3114.55
C. Capital Account of Economic Services	35287.80
(a) Capital Account of Agriculture and Allied Services.	6552.06
(b) Capital Outlay on Other Rural Development Programmes	7943.46
(c) Capital Outlay on Hill Areas	95.00
(d) Capital Account of Irrigation and Flood Control.	10082.28
(e) Capital Account of Energy.	228.61
(f) Capital Account of Industries and Minerals	29.59
(g) Capital Account of Transport.	10020.33
(h) Capital Account of General Economic Services	336.47
Total ...	40732.28

A Provision of Rs. 2007.45 crore for Loans and advances (disbursement) has been included in the Budget Estimates 2019-2020. The important items of Loans and Advances are as under :—

					(Rs. crore)
(1) Loans to Government Servants, etc.	...	...	...	...	721.42
(2) Loans for Urban Development	...	...	...	...	718.69
(3) Loans for Power Projects	...	...	...	...	300.01
(4) Loans for Co-operation.	...	...	...	...	191.00

A provision of Rs. 3321.69 crore has been transferred to Reserve Funds.

Important provisions are as follow :—

					(Rs. crore)
(1) State Disaster Response Fund	...	...	...	...	1803.00
(2) Central Road Fund	...	...	...	...	780.42
(3) Employment Guarantee Fund	...	...	...	...	450.00
(4) Guarantees Redemption Fund	...	...	...	...	136.58
(5) Library Fund	...	...	...	...	127.10

Credit has been taken in the budget for Loans as follows :—

					(Rs. crore)
1. Loans from the NABARD under LTIF for PMKSY	...	...	...	...	5959.38
2. National Agricultural and Rural Development Bank	...	...	...	...	1500.00

Credit has also been taken in the Budget on account of total Loan recovery of Rs. 2289.60 crore comprising mainly the following loans :—

					(Rs. crore)
(1) Loans for Power Projects	...	...	...	...	1482.98
(2) Loans to Government servants, etc	...	...	...	...	412.82
(3) Loans for Co-operation	...	...	...	...	161.54
(4) Loans for Housing	...	...	...	...	115.35

DEVELOPMENT PROGRAMME, 2019-2020

The annual plan for the year 2019-2020 contemplates a development programme of Rs. 99000 crore. Accordingly the amount of Rs. 99000 crore is proposed to be budgetted, which includes Rs. 9000 crore for District Plan.

2. The Budget Estimates includes Rs. 61779.29 crore on Revenue Account, Rs. 35939.54 crore on Capital Account and Rs. 1281.17 crore on debt account.

3. The Budget also provides for Rs. 31611.84 crore for Central and Centrally Sponsored Schemes of which Rs. 30930.86 crore is on Revenue Account and balance Rs. 680.98 crore on Capital Account which is inclusive of Debt.

4. A total of Rs. 10495.78 crore is for Tribal Area Sub Plan, comprising of Rs. 8431.00 crore under State and Rs. 2064.78 crore under Centrally Sponsored and Central Plan.

Sectorwise position of the scheme for the year 2019-2020 is as follows :—

(Rs. crore)

Sector	Annual Scheme 2019-2020 (Proposed Fund)
1. Agriculture and Allied Services	9568.95
2. Rural Development	3679.61
3. Special Areas Programmes	151.00
4. Irrigation and Flood Control	9566.38
5. Power.	8219.93
6. Industries and Mineral	508.66
7. Transport	14171.05
8. Communication	5.00
9. Science, Technology and Environment	202.66
10. General Economic Services	954.13
11. Social and Community Services	38054.00
12. General Services	5190.10
13. Other Programmes	8728.54
Grand Total	99000.00

OVERALL FINANCIAL POSITION

2019-2020 reveal a Deficit of Rs. 4982.78 crore as shown in statement below :—

								(Rs. crore)	
								Budget Estimates	
								2019-2020	
<i>Revenue Account—</i>									
Revenue Receipts	...	...	...	...	...	...	...	314489.01	
Revenue Expenditure	...	...	...	...	...	...	...	334273.39	
							Revenue Deficit	...	(-)19784.38
<i>Capital Account—</i>									
<i>Receipts—</i>									
Internal Debt of the State Government	...	...	...	...	...	...	...	76559.38	
Central Loans	...	...	...	...	...	...	...	637.10	
Loans and Advances by the State Government	...	...	...	...	...	...	...	2289.61	
Public Account—Contributions to Reserve Funds	...	...	...	...	...	...	...	3321.69	
Public Account—Other	...	...	...	...	...	...	...	657707.07	
							Total—Receipts	...	740514.85
<i>Capital Account—</i>									
<i>Expenditure—</i>									
Capital Outlay (Net)	...	...	...	...	...	...	...	40732.28	
Internal Debt of the State Government	...	...	...	...	...	...	...	24962.00	
Central Loans	...	...	...	...	...	...	...	1232.52	
Loans and Advances by the State Government	...	...	...	...	...	...	...	2007.45	
Public Account—Contributions to Reserve Funds	...	...	...	...	...	...	...	3097.50	
Public Account—Other	...	...	...	...	...	...	...	649030.76	
							Total—Expenditure	...	721062.51
							Surplus/Deficit on Capital Account	...	19452.34
							Surplus/Deficit	...	(-)332.04
							Opening Balance	...	(-)4650.74
							Surplus/Deficit	...	(-)4982.78

U. P. S. Madan,

Additional Chief Secretary, Finance Department.

ANNEXURE

Statement of allocation of Annual Scheme Funds by the Governor of Maharashtra for the year 2019-2020 under Clause 7 of the Development Boards for Vidarbha, Marathwada and Rest of Maharashtra Order, 2011 issued under Article 371 (2)(b) of the Constitution of India.

The total budgetable funds available to the State Government for Annual Scheme during the year 2019-2020 are estimated to be Rs. 99000.00 crore. From the total budgetable funds a sum of Rs. 32358.92 crore has to be set aside for expenditure on schemes and projects which shall benefit the State as a whole and for the schemes/projects which are non divisible. Overall allocation of the remaining Funds of Rs. 66641.08 crore over the areas of the three Development Boards as approved by the Honourable Governor is as follows :—

Table of allocations of Scheme expenditure by the Honourable Governor for the year 2019-2020.

Sr. No.	Development Board				Funds (Rs. in crores)
(1)	(2)				(3)
1	Vidarbha Development Board	...	...	...	17975.59
2	Marathwada Development Board	...	...	...	13079.45
3	Rest of Maharashtra Development Board	...	...	...	35586.04
				Total ...	66641.08

२०१७-२०१८ च्या प्रत्यक्ष रकमा, २०१८-२०१९ चा अर्थसंकल्प व सुधारलेले अंदाज

आणि २०१९-२०२० चे अर्थसंकल्पीय अंदाज

यांचे शीर्षवार आकडे दर्शविणारी विवरणपत्रे

STATEMENT SHOWING MAJOR HEADWISE FIGURES OF ACTUALS, 2017-2018

BUDGET AND REVISED ESTIMATES, 2018-2019

AND

BUDGET ESTIMATES, 2019-2020

एक - महसुली जमेचे विवरणपत्र / I- Statement of Revenue Receipts

(Rs. in Thousand) / (रु. हजारांत)

लेखाशीर्ष Major Head	प्रत्यक्ष रकमा, 2017-2018 Actuals, 2017-2018	अर्थसंकल्प, 2018-2019 Budget Estimates, 2018-2019	सुधारलेले अंदाज, 2018-2019 Revised Estimates, 2018-2019	अर्थसंकल्प, 2019-2020 Budget Estimates, 2019-2020
भाग एक-एकत्रित निधी				
PART I-CONSOLIDATED FUND				
जमा/Receipt				
एक.महसुली जमा				
I. REVENUE RECEIPT				
ए. कर महसूल				
A. TAX REVENUE.				
(ए) वस्तू व सेवाकर				
(a) Goods and Service Tax				
005 , केंद्रीय वस्तू व सेवा कर 005 , Central Goods and Service Tax (CGST)	5,22,44,00	..	1,16,56,88,00	1,41,12,75,00
006 , राज्य वस्तू व सेवा कर (एसजीएसटी) 006 , State Goods and Services Tax (SGST)	5,00,63,36,44	9,01,40,25,00	9,01,40,25,00	10,27,59,89,00
008 , एकात्मिक वस्तू व सेवा कर 008 , Integrated Goods and Service Tax	37,54,16,00	1,51,62,76,00	..	..
एकूण-(ए)/Total-(a)	5,43,39,96,44	10,53,03,01,00	10,17,97,13,00	11,68,72,64,00
(बी) उत्पन्न व खर्च यांवरील कर				
(b) Taxes on Income and Expenditure.				
0020, निगम कर 0020, Corporation Tax	1,13,87,92,00	1,33,07,84,00	1,46,91,91,00	1,51,01,39,00
0021, निगम कराव्यतिरिक्त इतर उत्पन्नावरील कर 0021, Taxes on Income other than corporation Tax	96,16,28,00	1,08,11,62,00	1,08,03,29,00	1,26,88,05,00
0022, कृषी उत्पन्नावरील कर 0022, Taxes on Agricultural Income	32	..	..	..
0028, उत्पन्न व खर्च यांवरील इतर कर 0028, Other Taxes on Income and Expenditure	22,05,46,74	18,00,00,00	22,00,00,00	22,00,00,00
एकूण-(बी)/Total-(b)	2,32,09,67,06	2,59,19,46,00	2,76,95,20,00	2,99,89,44,00
(सी) मालमत्ता व भांडवली व्यवहार यांवरील कर				
(c) Taxes on Property and Capital Transactions.				
0029, जमीन महसूल 0029, Land Revenue	23,09,86,32	32,00,00,00	15,00,00,00	35,20,00,00
0030, मुद्रांक व नोंदणी फी 0030, Stamps and Registration Fees	2,64,41,81,82	2,40,00,00,00	2,50,00,00,00	2,69,99,99,99
0032, संपत्ती कर 0032, Wealth Tax	-34,00	-39,00	-41,00	-41,00
एकूण-(सी)/Total-(c)	2,87,51,34,14	2,71,99,61,00	2,64,99,59,00	3,05,19,58,99
(डी) वस्तू व सेवा याव्यतिरिक्त विक्रेय वस्तू व सेवा यांवरील कर				
(d) Taxes on Commodities and Services other than Goods and Services Tax.				
0037, सीमा शुल्क 0037, Customs	37,53,00,00	21,43,74,00	26,09,42,00	29,30,07,00
0038, संघ उत्पादन शुल्क 0038, Union Excise Duty	39,23,00,00	20,89,03,00	20,83,08,00	17,98,81,00
0039, राज्य उत्पादन शुल्क 0039, State Excise	1,34,49,65,07	1,53,43,08,03	1,53,43,08,50	1,74,77,38,79
0040, विक्री, व्यापार इत्यादींवरील कर 0040, Tax on Sales, Trade etc.	5,48,93,50,92	3,53,01,37,00	3,53,01,37,00	3,70,66,43,00
0041, वाहनांवरील कर 0041, Taxes on Vehicles.	86,65,37,62	75,00,00,00	79,99,10,37	82,49,33,60

एक - महसुली जमेचे विवरणपत्र / I- Statement of Revenue Receipts

(Rs. in Thousand) / (रु. हजारांत)

लेखाशीर्ष Major Head	प्रत्यक्ष रकमा, 2017-2018 Actuals, 2017-2018	अर्थसंकल्प, 2018-2019 Budget Estimates, 2018-2019	सुधारलेले अंदाज, 2018-2019 Revised Estimates, 2018-2019	अर्थसंकल्प, 2019-2020 Budget Estimates, 2019-2020
0042, माल व उतारवरील कर 0042, Taxation on Goods and Passengers.	9,84,00,96	20,00,00,00	14,32,00,00	16,00,00,01
0043, वीजेवरील कर व शुल्क 0043, Taxes and Duties on Electricity	73,44,86,11	87,00,00,00	87,00,00,00	95,70,00,02
0044, सेवा कर 0044, Service Tax	42,46,86,71	..	2,06,26,00	..
0045, विक्रेय वस्तू व सेवा यांवरील इतर कर व शुल्क 0045, Other Taxes and Duties on Commodites and Services	15,89,81,45	55,14,00	13,15,48,00	13,81,25,00
एकूण-(डी)/Total-(d)	9,88,50,08,84	7,31,32,36,03	7,49,89,79,87	8,00,73,28,42
(एकूण-ए)/(Total-A)	20,51,51,06,48	23,15,54,44,03	23,09,81,71,87	25,74,54,95,41
बी. कराव्यतिरिक्त महसूल B. NON-TAX REVENUE.				
(ए) इतर आर्थिक सेवा (a) Other Fiscal Services.				
0047, इतर आर्थिक सेवा 0047, Other Fiscal Services	3,92	..	..	..
एकूण-(ए)/Total-(a)	3,92	..	..	..
(बी) व्याजाच्या जमा रकमा, लाभांश व नफा (b) Interest Receipts, Dividends and Profits.				
0049, व्याजाच्या जमा रकमा 0049, Interest Receipts	41,62,53,02	38,50,99,08	29,01,00,00	26,00,00,00
0050, लाभांश व नफा 0050, Dividends and Profits.	5,02,40,00	1,39,48,00	2,50,00,00	2,62,50,00
एकूण-(बी)/Total-(b)	46,64,93,02	39,90,47,08	31,51,00,00	28,62,50,00
(सी) इतर कराव्यतिरिक्त महसूल (c) Other Non-Tax Revenue.				
(एक) सर्वसाधारण सेवा (i) General Services.				
0051, लोकसेवा आयोग 0051, Public Service Commission	39,78,40	45,00,00	45,00,00	47,25,00
0055, पोलीस 0055, Police	3,98,71,84	6,58,58,11	6,58,58,03	6,91,46,92
0056, तुरुंग 0056, Jails.	17,57,96	15,00,02	15,00,00	15,75,00
0057, पुरवठा व विनियोग 0057, Supplies and Disposals.	1,62	7,00	7,00	7,00
0058, लेखनसामग्री व मुद्रण 0058, Stationery and Printing	40,42,07	50,00,00	50,00,00	52,50,00
0059, सार्वजनिक बांधकामे 0059, Public Works	2,68,39,57	2,46,36,00	2,46,36,01	2,58,68,00
0070, OTHER ADMINISTRATIVE SERVICES	13,99,99,94	7,09,54,00	7,09,54,49	7,45,02,24
0071, निवृत्तीवेतने व इतर सेवानिवृत्ती लाभ यांच्या संबंधातील अंशदानाच्या व वसुलीच्या रकमा 0071, Contribution and Recoveries towards Pension and Other Retirement Benefits	87,24,88	89,63,86	89,64,00	94,12,00
0075, संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा 0075, Miscellaneous General Services	14,44,75,00	28,76,67,59	5,99,10,00	6,29,05,00

एक - महसुली जमेचे विवरणपत्र / I- Statement of Revenue Receipts

(Rs. in Thousand) / (रु. हजारोंत)

लेखाशीर्ष Major Head	प्रत्यक्ष रकमा, 2017-2018 Actuals, 2017-2018	अर्थसंकल्प, 2018-2019 Budget Estimates, 2018-2019	सुधारलेले अंदाज, 2018-2019 Revised Estimates, 2018-2019	अर्थसंकल्प, 2019-2020 Budget Estimates, 2019-2020
एकूण-(एक)/Total-(i)	36,96,91,28	46,90,86,58	24,13,29,53	25,33,91,16
(दोन) सामाजिक सेवा (ii) Social Services.				
0202, Education sports,arts and culture	4,49,71,60	4,61,05,32	4,18,88,00	4,39,83,00
0210, वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य 0210, Medical and Public Health	4,74,59,21	5,00,00,00	4,34,69,15	4,56,42,60
0211, कुटुंब कल्याण 0211, Family Welfare.	37,25,21	44,32,00	44,32,00	46,53,60
0215, पाणी पुरवठा व स्वच्छता 0215, Water Supply and Sanitation	2,05,38,44	47,90,00	82,07,00	86,17,00
0216, गृहनिर्माण 0216, Housing	76,66,58	10,76,84,98	78,05,00	81,95,24
0217, नगर विकास 0217, Urban Development	12,72,46,53	50,00,00,00	31,99,99,99	35,35,22,80
0220, माहिती व प्रसिद्धी 0220, Information and Publicity	7,19,25	6,05,00	6,05,00	6,35,00
0230, Labour and Employment	1,40,56,40	1,23,86,00	1,23,86,00	1,29,85,00
0235, सामाजिक सुरक्षा व कल्याण 0235, Social Security and Welfare	2,78,06,04	2,94,70,39	2,94,70,00	3,09,44,00
0250, इतर सामाजिक सेवा 0250, Other Social services.	2,79,61,60	2,90,97,47	2,90,98,00	3,05,53,00
एकूण-(दोन)/Total-(ii)	32,21,50,86	78,45,71,16	49,73,60,14	53,97,31,24
(तीन) आर्थिक सेवा (iii) Economic Services.				
0401, पीक संवर्धन 0401, Crop Husbandry	1,54,93,31	1,41,41,84	1,20,23,14	1,26,24,00
0403, पशु संवर्धन 0403, Animal Husbandry.	38,91,15	53,78,00	53,78,00	56,46,90
0404, दुग्धव्यवसाय विकास 0404, Dairy Development.	1,06,75,01	1,40,50,00	1,40,50,00	1,47,52,52
0405, मत्स्यव्यवसाय 0405, Fisheries.	12,78,05	18,43,00	18,43,00	19,35,14
0406, वनीकरण व वन्यजीवन 0406, Forestry and Wild Life	1,43,55,25	4,12,14,00	2,00,34,00	2,10,35,00
0408, अन्न साठवण व वखार साठवण 0408, Food Storage and Warehousing	4,75,75	11,20,00	11,20,00	11,76,00
0425, सहकार 0425, Cooperation	1,65,84,51	1,60,34,99	8,57,99,62	1,12,47,00
0435, इतर कृषिविषयक कार्यक्रम 0435, Other Agricultural Programmes	11,43,36	7,67,62	7,68,00	8,06,00
0506, जमीन सुधारणा 0506, Land Reforms	48,54,34	47,74,00	47,74,00	50,13,00
0515, इतर ग्रामीण विकास कार्यक्रम 0515, Other Rural Development Programmes	1,68,22,46	2,85,04,35	1,58,67,00	1,66,60,36
0551, डोंगराळ क्षेत्रे 0551, Hill areas	6,07,70	7,00,00	7,00,00	7,35,00
0700, मोठे पाटबंधारे 0700, Major Irrigation	1,96,71,94	5,12,00,00	3,35,34,99	3,52,11,73
0701, मध्यम पाटबंधारे 0701, Medium Irrigation	18,67,36	10,00,00	1,25,44,99	1,31,72,24
0702, लहान पाटबंधारे 0702, Minor Irrigation.	58,92,30	10,00,00	76,06,00	79,86,31
0801, वीज 0801, Power	79,56,26	7,31,00,02	7,30,99,98	7,30,99,98
0802, पेट्रोलियम 0802, Petroleum.	1,87	..	2,00	2,00
0810, उर्जेची अपारंपारिक साधने 0810, Non Conventional Sources of Energy	4,11,45	5,04,52	5,05,00	5,30,25

एक - महसुली जमेचे विवरणपत्र / I- Statement of Revenue Receipts

(Rs. in Thousand) / (रु. हजारांत)

लेखाशीर्ष Major Head	प्रत्यक्ष रकमा, 2017-2018 Actuals, 2017-2018	अर्थसंकल्प, 2018-2019 Budget Estimates, 2018-2019	सुधारलेले अंदाज, 2018-2019 Revised Estimates, 2018-2019	अर्थसंकल्प, 2019-2020 Budget Estimates, 2019-2020
0851, ग्रामोद्योग व लघुउद्योग 0851, Village and Small Industries	8,88,61	5,38,00	5,38,00	5,65,00
0852, उद्योग 0852, Industries	9,30,99	19,12,00	5,12,00	5,38,00
0853, अलोहयुक्त, खाणकाम व धातूशास्त्रीय उद्योग 0853, Non-Ferrous Mining and Metallurgical Industries.	35,56,41,59	34,00,00,00	34,00,00,00	35,70,00,00
0875, इतर उद्योग 0875, Other Industries	2,49	7,00	7,00	7,35
1054, रस्ते व पूल 1054, Roads and Bridges	1,05,81,48	1,30,00,00	55,30,27	58,06,21
1055, रस्ते वाहतूक 1055, Road Transport	1	..	..	..
1452, पर्यटन 1452, Tourism.	92,57	..	..	..
1475, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवा 1475, Other General Economic Services	1,94,98,08	1,50,00,00	1,50,00,00	1,57,50,00
एकूण-(तीन)/Total-(iii)	50,96,17,89	62,57,89,34	65,12,36,99	60,12,99,99
एकूण-(सी)/Total-(c)	1,20,14,60,03	1,87,94,47,08	1,38,99,26,66	1,39,44,22,39
(एकूण-बी)/(Total-B)	1,66,79,56,97	2,27,84,94,16	1,70,50,26,66	1,68,06,72,39
सी. सहायक अनुदाने व अंशदाने C. GRANTS-IN-AID AND CONTRIBUTIONS.				
1601, केंद्र सरकारकडून सहायक अनुदाने 1601, Grant-in-aid from Central Government	2,18,22,92,58	3,16,28,58,29	3,84,67,71,21	4,02,27,32,87
एकूण-(सी)/Total-(c)	2,18,22,92,58	3,16,28,58,29	3,84,67,71,21	4,02,27,32,87
(एकूण-सी)/(Total-C)	2,18,22,92,58	3,16,28,58,29	3,84,67,71,21	4,02,27,32,87
एकूण-एक.महसुली जमा/Total-I. REVENUE RECEIPT	24,36,53,56,03	28,59,67,96,48	28,64,99,69,74	31,44,89,00,67

दोन - महसुली लेखावरील खर्चाचे विवरणपत्र / II- Statement of Expenditure on Revenue Account

(Rs. in Thousand) / (रु. हजारांत)

लेखाशीर्ष Major Head	प्रत्यक्ष रकमा, Actuals, 2017-18	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2018-19	सुधारलेले अंदाज, Revised Estimates, 2018-19	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2019-20
खर्च/Expenditure				
दोन. महसुली लेखावरील खर्च				
II. EXPENDITURE ON REVENUE ACCOUNT				
ए. सर्वसाधारण सेवा				
A. GENERAL SERVICES				
(ए) राज्याची अंगे				
(a) Organs of State.				
2011, संसद/राज्य/संघराज्य क्षेत्र विधानमंडळे	1,68,66,91	2,04,67,34	2,33,54,79	2,49,63,08
2011, Parliament/State/Union Territory Legislatures				
2012, राष्ट्रपती, उपराष्ट्रपती/राज्यपाल/संघ राज्यक्षेत्रांचे प्रशासक	12,42,90	14,93,36	15,84,56	18,36,62
2012, President, Vice-President/Governor/Administrator of Union Territories				
2013, मंत्रिपरिषद	19,92,17	25,80,77	24,69,22	30,69,51
2013, Council of Ministers				
2014, न्यायदान	16,52,95,86	21,65,14,81	21,10,32,08	26,55,74,08
2014, Administration of Justice				
2015, निवडणुका	1,40,14,80	2,20,25,97	2,72,82,07	20,88,64,26
2015, Elections				
एकूण-(ए)/Total-(a)	19,94,12,64	26,30,82,25	26,57,22,72	50,43,07,55
(बी) आर्थिक सेवा				
(b) Fiscal Services.				
(एक) उत्पन्न व खर्च यांवरील करांची वसुली				
(i) Collection of Taxes on Income and Expenditure.				
2020, उत्पन्न व खर्च यांवरील करांची वसुली	21,90,34	39,22,78	33,73,12	49,85,16
2020, Collection of Taxes on Income and Expenditure				
एकूण-(एक)/Total-(i)	21,90,34	39,22,78	33,73,12	49,85,16
(दोन) मालमत्ता व भांडवली व्यवहार यांवरील करांची वसुली				
(ii) Collection of Taxes on Property and Capital Transactions.				
2029, जमीन महसूल	3,48,89,24	5,53,47,09	5,60,92,90	6,47,57,11
2029, Land Revenue				
2030, मुद्रांक व नोंदणी	1,90,08,12	2,28,10,89	2,80,17,92	2,78,25,18
2030, Stamps and Registration				
एकूण-(दोन)/Total-(ii)	5,38,97,36	7,81,57,98	8,41,10,82	9,25,82,29
(तीन) विक्रेय वस्तू व सेवा यांवरील करांची वसुली				
(iii) Collection of Tax on Commodities and Services				
2039, राज्य उत्पादन शुल्क	1,14,67,40	1,50,69,79	1,51,41,43	1,92,60,34
2039, State Excise				
2040, विक्री, व्यापार इत्यादींवरील कर	5,48,69,11	7,41,28,44	7,16,74,07	9,00,43,22
2040, Taxes on Sales, Trade etc.				
2041, वाहनांवरील कर	14,87,99,11	18,28,85,40	17,66,27,82	18,33,83,33
2041, Taxes on Vehicles				
2045, विक्रेय वस्तू व सेवा यांवरील इतर कर व शुल्क	69,51,02	92,25,54	84,95,12	1,16,93,09
2045, Other Taxes and Duties on Commodities and Services				
एकूण-(तीन)/Total-(iii)	22,20,86,64	28,13,09,17	27,19,38,44	30,43,79,98

दोन - महसुली लेखांवरील खर्चाचे विवरणपत्र / II- Statement of Expenditure on Revenue Account

(Rs. in Thousand) / (रु. हजारांत)

लेखाशीर्ष Major Head	प्रत्यक्ष रकमा, Actuals, 2017-18	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2018-19	सुधारलेले अंदाज, Revised Estimates, 2018-19	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2019-20
(चार) इतर आर्थिक सेवा (iv) Other Fiscal Services.				
2047, इतर आर्थिक सेवा 2047, Other Fiscal Services	2,37,15	..	..	..
एकूण-(चार)/Total-(iv)	2,37,15	..	..	..
एकूण-(बी)/Total-(b)	27,84,11,49	36,33,89,93	35,94,22,38	40,19,47,43
(सी) व्याजप्रदाने व ऋणसेवा (c) Interest Payments and Servicing of Debt				
2048, ऋण कमी करणे किंवा ऋण प्रतिबंधन यांसाठी विनियोजन 2048, Appropriation for Reduction or Avoidance of Debt	31,00,00,00	38,00,00,00	38,00,00,00	40,00,00,00
2049, व्याज प्रदाने 2049, Interest Payments	3,30,18,42,63	3,43,84,64,83	3,39,29,08,11	3,52,07,02,07
एकूण-(सी)/Total-(c)	3,61,18,42,63	3,81,84,64,83	3,77,29,08,11	3,92,07,02,07
(डी) प्रशासकीय सेवा (d) Administrative Services.				
2051, लोकसेवा आयोग 2051, Public Service Commission.	42,78,08	52,14,24	43,81,50	54,69,51
2052, सचिवालयीन-सर्वसाधारण सेवा 2052, Secretariat-General Services	4,43,04,79	7,74,08,27	9,53,21,45	10,03,47,90
2053, जिल्हा प्रशासन 2053, District Administration.	51,46,28,43	65,26,70,71	60,90,59,97	79,09,27,25
2054, कोषागार व लेखा प्रशासन 2054, Treasury and Accounts Administration	2,61,19,23	3,22,24,52	2,84,99,42	3,72,34,68
2055, पोलीस 2055, Police.	1,12,33,19,88	1,33,85,03,78	1,34,02,60,58	1,68,42,33,64
2056, तुरुंग 2056, Jails	2,75,35,25	3,39,82,48	3,34,80,38	3,86,15,69
2057, पुरवठा व विनियोग 2057, Supplies and Disposals	1,47,99	1,77,43	1,77,18	2,28,08
2058, लेखनसामग्री व मुद्रण 2058, Stationery and Printing	1,61,50,98	1,91,10,92	1,80,04,98	2,23,52,46
2059, सार्वजनिक बांधकामे 2059, Public Works	10,86,33,58	16,53,50,32	12,55,86,89	18,59,03,47
2070, इतर प्रशासनिक सेवा 2070, Other Administrative Services	2,70,54,16	1,04,71,48,44	6,07,63,75	20,32,12,05
एकूण-(डी)/Total-(d)	1,89,21,72,37	3,37,17,91,11	2,31,55,36,10	3,06,85,24,73
(ई) निवृत्तीवेतने व संकीर्ण सर्वासाधारण सेवा (e) Pensions and Miscellaneous General Services.				
2071, निवृत्तीवेतने व इतर सेवानिवृत्ति लाभ 2071, Pensions and Other Retirement Benefits	1,86,02,69,43	2,07,20,41,84	2,07,67,81,17	2,78,32,44,55
2075, संकीर्ण सर्वासाधारण सेवा 2075, Miscellaneous General Services	1,13,69,50	1,58,05,04	3,55,03,06	2,55,35,30
एकूण-(ई)/Total-(e)	1,87,16,38,93	2,08,78,46,88	2,11,22,84,23	2,80,87,79,85
(एकूण-ए)/(Total-A)	7,85,34,78,06	9,90,45,75,00	8,82,58,73,54	10,70,42,61,63
बी. सामाजिक सेवा B. SOCIAL SERVICES.				

दोन - महसुली लेखांवरील खर्चाचे विवरणपत्र / II- Statement of Expenditure on Revenue Account

(Rs. in Thousand) / (रु. हजारांत)

लेखाशीर्ष Major Head	प्रत्यक्ष रकमा, Actuals, 2017-18	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2018-19	सुधारलेले अंदाज, Revised Estimates, 2018-19	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2019-20
(ए) शिक्षण, क्रिडा, कला व संस्कृती (a) Education, Sports, Arts and Culture.				
2202, सर्वसाधारण शिक्षण 2202, General Education	4,59,17,61,36	5,60,46,73,99	5,30,84,24,97	6,72,99,58,66
2203, तंत्र शिक्षण 2203, Technical Education.	19,47,31,75	24,39,74,77	25,55,35,27	29,92,63,19
2204, क्रीडा व युवक सेवा 2204, Sports and Youth Services	2,91,68,52	3,16,03,10	3,92,45,89	3,96,70,83
2205, कला व संस्कृती 2205, Art and Culture	3,19,69,46	3,91,42,38	3,86,72,15	5,12,92,49
एकूण-(ए)/Total-(a)	4,84,76,31,09	5,91,93,94,24	5,64,18,78,28	7,12,01,85,17
(बी) आरोग्य व कुटुंबकल्याण (b) Health and Family Welfare.				
2210, वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य 2210, Medical and Public Health	1,07,82,27,31	1,12,10,83,31	1,35,77,09,75	1,36,36,17,99
2211, कुटुंबकल्याण 2211, Family Welfare	8,22,44,59	9,82,09,47	10,04,40,29	11,74,19,32
एकूण-(बी)/Total-(b)	1,16,04,71,90	1,21,92,92,78	1,45,81,50,04	1,48,10,37,31
(सी) पाणीपुरवठा, स्वच्छता, गृहनिर्माण व नगरविकास (c) Water Supply, Sanitation, Housing and Urban Development.				
2215, पाणीपुरवठा व स्वच्छता 2215, Water Supply and Sanitation	30,90,02,24	63,65,90,16	66,52,60,80	68,59,58,97
2216, गृहनिर्माण 2216, Housing	10,93,78,84	24,37,32,32	23,04,12,23	82,13,41,22
2217, नगरविकास 2217, Urban Development	80,30,27,00	1,25,16,85,71	1,25,84,85,83	1,43,31,09,75
एकूण-(सी)/Total-(c)	1,22,14,08,08	2,13,20,08,19	2,15,41,58,86	2,94,04,09,94
(डी) माहिती व जनसंपर्क (d) Information and Broadcasting.				
2220, माहिती व प्रसिद्धी 2220, Information and Publicity	71,78,06	1,65,47,49	1,66,62,19	2,31,78,92
एकूण-(डी)/Total-(d)	71,78,06	1,65,47,49	1,66,62,19	2,31,78,92
(ई) अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्गीय व अल्पसंख्यांक यांचे कल्याण (e) Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes, Other Backward Classes and Minorities				
2225, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्यांक यांचे कल्याण 2225, Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes, Other Backward Classes and Minorities.	1,24,38,81,99	1,72,72,29,27	1,54,92,47,64	1,77,10,65,48
एकूण-(ई)/Total-(e)	1,24,38,81,99	1,72,72,29,27	1,54,92,47,64	1,77,10,65,48
(एफ) कामगार व कामगार कल्याण (f) Labour and Labour Welfare.				
2230, कामगार व सेवायोजन 2230, Labour and Employment	8,34,39,24	13,65,94,56	12,15,67,23	14,41,68,59

दोन - महसुली लेखांवरील खर्चाचे विवरणपत्र / II- Statement of Expenditure on Revenue Account

(Rs. in Thousand) / (रु. हजारांत)

लेखाशीर्ष Major Head	प्रत्यक्ष रकमा, Actuals, 2017-18	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2018-19	सुधारलेले अंदाज, Revised Estimates, 2018-19	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2019-20
एकूण-(एफ)/Total-(f)	8,34,39,24	13,65,94,56	12,15,67,23	14,41,68,59
(जी) समाजकल्याण व पोषण आहार				
(g) Social Welfare and Nutrition.				
2235, सामाजिक सुरक्षा व कल्याण 2235, Social Security and Welfare	36,26,04,29	36,46,47,85	55,82,39,96	42,54,11,62
2236, पोषण आहार 2236, Nutrition	25,32,31,51	28,96,37,75	41,90,52,16	26,82,31,98
2245, नैसर्गिक आपत्तीच्या निवारणासाठी सहाय्य 2245, Relief on Account of Natural Calamities	11,33,09,08	55,66,24,77	1,01,22,13,97	64,10,52,12
एकूण-(जी)/Total-(g)	72,91,44,88	1,21,09,10,37	1,98,95,06,09	1,33,46,95,72
(एच) इतर				
(h) Others.				
2250, इतर सामाजिक सेवा 2250, Other Social Services	16,14,23	26,44,11	18,53,24	26,55,48
2251, सचिवालयीन-सामाजिक सेवा 2251, Secretariat-Social Services	1,06,60,67	1,96,09,28	1,68,76,99	2,19,46,03
एकूण-(एच)/Total-(h)	1,22,74,90	2,22,53,39	1,87,30,23	2,46,01,51
(एकूण-बी)/(Total-B)	9,30,54,30,14	12,38,42,30,29	12,94,99,00,56	14,83,93,42,64
सी.आर्थिक सेवा C. ECONOMIC SERVICES.				
(ए) कृषि व संलग्न कार्यक्रम				
(a) Agriculture and Allied Activities.				
2401, पीक संवर्धन 2401, Crop Husbandry	47,35,60,14	65,97,74,15	66,92,06,73	69,42,17,97
2402, मृद व जलसंधारण 2402, Soil and Water Conservation	77,19,85	4,24,13,99	4,08,47,83	4,93,02,59
2403, पशुसंवर्धन 2403, Animal Husbandry	9,59,74,90	10,98,61,25	11,54,48,40	13,73,68,93
2404, दुग्धव्यवसाय विकास 2404, Dairy Development	3,42,61,59	3,75,46,40	10,14,13,52	4,47,10,10
2405, मत्स्यव्यवसाय 2405, Fisheries	1,42,63,42	1,40,02,21	1,77,19,04	1,35,82,59
2406, वनीकरण व वन्यजीवन 2406, Forestry and Wild Life	21,08,10,60	24,92,92,02	26,73,07,93	30,09,97,98
2408, अन्न, साठवण व वखार 2408, Food, Storage and Warehousing	3,15,14,68	3,80,58,99	4,18,43,40	5,59,42,92
2415, कृषिविषयक संशोधन व शिक्षण 2415, Agricultural Research and Education	9,98,67,42	10,51,31,01	10,33,45,14	14,13,09,14
2425, सहकार 2425, Co-operation	12,93,80,49	9,19,11,07	30,87,92,70	10,50,42,49
2435, इतर कृषिविषयक कार्यक्रम 2435, Other Agricultural Programmes	1,51,56,07,77	1,01,41,52,00	68,08,88,00	4,05,62,02
एकूण-(ए)/Total-(a)	2,61,29,60,86	2,36,21,43,09	2,34,68,12,69	1,58,30,36,73
(बी) ग्रामविकास				
(b) Rural Development.				
2501, ग्रामविकासासाठी विशेष कार्यक्रम 2501, Special Programmes for Rural Development	5,84,41,66	9,15,08,24	8,97,88,24	13,59,32,23
2505, ग्रामीण रोजगार 2505, Rural Employment	21,58,29,42	62,66,95,29	69,80,63,80	66,17,78,17
2515, इतर ग्रामीण विकास कार्यक्रम	38,46,01,47	49,08,59,98	53,93,81,13	80,50,27,88

दोन - महसुली लेखांवरील खर्चाचे विवरणपत्र / II- Statement of Expenditure on Revenue Account

(Rs. in Thousand) / (रु. हजारांत)

लेखाशीर्ष Major Head	प्रत्यक्ष रकमा, Actuals, 2017-18	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2018-19	सुधारलेले अंदाज, Revised Estimates, 2018-19	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2019-20
2515, Other Rural Development Programmes				
एकूण-(बी)/Total-(b)	65,88,72,55	1,20,90,63,51	1,32,72,33,17	1,60,27,38,28
(सी) विशेष क्षेत्र कार्यक्रम (c) Special Areas Programme.				
2551, डोंगराळ क्षेत्रे 2551, Hill Areas	58,04	1,00,82	1,00,67	1,29,77
एकूण-(सी)/Total-(c)	58,04	1,00,82	1,00,67	1,29,77
(डी) पाटबंधारे व पूर नियंत्रण (d) Irrigation and Flood Control.				
2701, मोठे व मध्यम पाटबंधारे 2701, Major and Medium Irrigation	14,95,80,17	15,72,02,30	14,61,75,84	17,18,48,85
2702, लहान पाटबंधारे 2702, Minor Irrigation	6,33,43,11	3,92,70,69	3,75,97,63	5,14,93,91
2705, लाभक्षेत्र विकास 2705, Command Area Development	13,84,70	19,18,19	17,44,04	22,15,66
2711, पूर नियंत्रण व जलनिस्सारण 2711, Flood Control and Drainage	16,19,96	22,71,79	24,58,72	21,71,41
एकूण-(डी)/Total-(d)	21,59,27,94	20,06,62,97	18,79,76,23	22,77,29,83
(ई) ऊर्जा (e) Energy.				
2801, वीज 2801, Power	84,03,14,66	69,37,37,91	1,08,16,35,59	79,98,88,86
2810, नवीन व नवीकरणीय ऊर्जा 2810, New and Renewable Energy	5,42,58,22	7,48,64,58	8,38,91,42	4,12,06,24
एकूण-(ई)/Total-(e)	89,45,72,88	76,86,02,49	1,16,55,27,01	84,10,95,10
(एफ) उद्योग व खनिजे (f) Industry and Minerals.				
2851, ग्रामोद्योग व लघुउद्योग 2851, Village and Small Industries	2,18,09,13	3,30,36,78	3,90,34,17	4,73,42,84
2852, उद्योग 2852, Industries	22,01,31,85	27,58,14,05	31,48,46,71	27,68,23,34
2853, अलोहयुक्त खाणकाम व धातूशास्त्रीय उद्योग 2853, Non-Ferrous Mining and Metallurgical Industries	19,52,85	37,77,80	21,91,05	34,78,57
एकूण-(एफ)/Total-(f)	24,38,93,83	31,26,28,63	35,60,71,93	32,76,44,75
(जी) वाहतूक व दळणवळणाची साधने (g) Transport and Communications.				
3001, भारतीय रेल्वे-धोरण निश्चिती, संचालन, संशोधन व इतर संकीर्ण संघटना 3001, Indian Railways-Policy Formulation, Direction, Research and Other Miscellaneous Organisation.	2,27,20,00	1,75,00,00	2,70,00,00	2,00,00,00
3051, बंदरे व दीपगृहे 3051, Ports and Light Houses	59,24,10	68,19,75	60,16,82	1,25,28,08
3053, नागरी विमान चालन 3053, Civil Aviation	1,09,19,76	1,64,30,93	2,43,73,43	2,33,47,14
3054, मार्ग व पूल 3054, Roads and Bridges	49,84,30,99	57,18,26,19	53,37,94,79	64,44,78,33
3055, मार्ग परिवहन 3055, मार्ग परिवहन	74,10,44	44,07,20	1,33,26,48	1,01,07,20

दोन - महसुली लेखावरील खर्चाचे विवरणपत्र / II- Statement of Expenditure on Revenue Account

(Rs. in Thousand) / (रु. हजारांत)

लेखाशीर्ष Major Head	प्रत्यक्ष रकमा, Actuals, 2017-18	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2018-19	सुधारलेले अंदाज, Revised Estimates, 2018-19	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2019-20
3055, Road Transport				
3056, अंतर्देशीय जल परिवहन	6,86,21	8,15,00	8,00,00	9,40,00
3056, Inland Water Transport				
एकूण-(जी)/Total-(g)	54,60,91,50	61,77,99,07	60,53,11,52	71,14,00,75
(आय) विज्ञान, तंत्रशास्त्र व पर्यावरण (i) Science, Technology and Environment.				
3402, अवकाश संशोधन	..	15,25	12,23	11,66
3402, Space Research				
3425, इतर वैज्ञानिक संशोधन	80,00,00	1,28,31,00	89,81,70	70,40,00
3425, Other Scientific Research				
3435, पारिस्थितिकी व पर्यावरण.	1,44,51,53	2,05,50,00	2,10,02,08	3,85,40,58
3435, Ecology and Environment				
एकूण-(आय)/Total-(i)	2,24,51,53	3,33,96,25	2,99,96,01	4,55,92,24
(आय) सर्वसाधारण आर्थिक सेवा (j) General Economic Services.				
3451, सचिवालयीन-आर्थिक सेवा	18,53,90,00	22,41,78,16	21,63,92,91	26,94,88,23
3451, Secretariat-Economic Services				
3452, पर्यटन	2,93,03,13	4,08,60,70	5,75,04,20	5,20,65,76
3452, Tourism				
3454, जनगणना, सर्वेक्षण व सांख्यिकी	42,61,37	72,79,28	58,25,10	70,76,74
3454, Census, Surveys and Statistics				
3456, नागरी पुरवठा	..	2	2	2
3456, Civil Supplies				
3475, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवा	51,19,17	52,89,67	52,87,79	72,08,43
3475, Other General Economic Services				
एकूण-(जे)/Total-(j)	22,40,73,67	27,76,07,83	28,50,10,02	33,58,39,18
(एकूण-सी)/(Total-C)	5,41,89,02,80	5,78,20,04,66	6,30,40,39,25	5,67,52,06,63
डी. सहायक अनुदाने व अंशदाने D. GRANTS-IN-AID AND CONTRIBUTIONS.				
3604, स्थानिक संस्था व पंचायतराज संस्था यांना नुकसानभरपाईच्या व अभिहस्तांकित रकमा देणे	1,57,92,95,59	2,06,34,76,12	2,06,61,60,71	2,20,85,28,00
3604, Compensation and Assignments to Local Bodies and Panchayati Raj Institutions				
(एकूण-डी)/(Total-D)	1,57,92,95,59	2,06,34,76,12	2,06,61,60,71	2,20,85,28,00
एकूण-दोन.महसुली लेखावरील खर्च/Total-II. EXPENDITURE ON REVENUE ACCOUNT	24,15,71,06,59	30,13,42,86,07	30,14,59,74,06	33,42,73,38,90
महसुलापेक्षा जादा असलेला खर्च/Excess over Revenue	- ,20,82,49,44	1,53,74,89,59	1,49,60,04,32	1,97,84,38,23

तीन - महसुली लेखाबाहेरील भांडवली खर्चाचे विवरणपत्र / III- Statement of Capital Expenditure outside the Revenue Account
(Rs. in Thousand) / (रु. हजारांत)

लेखाशीर्ष Major Head	प्रत्यक्ष रकमा, Actuals, 2017-18	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2018-19	सुधारलेले अंदाज, Revised Estimates, 2018-19	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2019-20
खर्च/Expenditure				
तीन भांडवली खर्च				
III. CAPITAL EXPENDITURE				
ए. सर्वसाधारण सेवांचा भांडवली लेखा A. CAPITAL ACCOUNT OF GENERAL SERVICES.				
4055, पोलिसांवरील भांडवली खर्च 4055, Capital Outlay on Police	1,65,75,77	4,81,05,91	6,00,57,98	3,91,37,42
4058, लेखनसामग्री व मुद्रण यांवरील भांडवली खर्च 4058, Capital Outlay on Stationery and Printing	3,95,16	7,00,00	7,00,00	7,00,00
4059, सार्वजनिक बांधकामावरील भांडवली खर्च 4059, Capital Outlay on Public Works	5,54,60,23	14,15,23,03	14,59,55,13	13,97,93,75
4070, इतर प्रशासनिक सेवांवरील भांडवली खर्च. 4070, Capital Outlay on Other Administrative Services	3,23,48,72	4,75,20,30	5,89,87,75	5,33,62,41
(एकूण-ए)/(Total-A)	10,47,79,88	23,78,49,24	26,57,00,86	23,29,93,58
बी. सामाजिक सेवांचा भांडवली लेखा B. CAPITAL ACCOUNT OF SOCIAL SERVICES.				
(ए) शिक्षण, क्रिडा, कला व संस्कृती यांवरील भांडवली लेखा (a) Capital Account of Education, Sports, Art and Culture.				
4202, शिक्षण, क्रीडा, कला व संस्कृती यांवरील भांडवली खर्च 4202, Capital Outlay on Education, Sports, Art and Culture	1,06,61,60	1,99,32,42	4,35,61,40	1,00,04,58
एकूण-(ए)/Total-(a)	1,06,61,60	1,99,32,42	4,35,61,40	1,00,04,58
(बी) आरोग्य व कुटुंबकल्याण यांवरील भांडवली लेखा (b) Capital Account of Health and Family Welfare.				
4210, वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य यांवरील भांडवली खर्च 4210, Capital Outlay on Medical and Public Health	5,69,85,39	12,57,24,01	15,45,48,30	11,08,98,67
एकूण-(बी)/Total-(b)	5,69,85,39	12,57,24,01	15,45,48,30	11,08,98,67
(सी) पाणीपुरवठा, स्वच्छता, गृहनिर्माण व नगरविकास यांवरील भांडवली लेखा (c) Capital Account of Water Supply, Sanitation, Housing and Urban Dev.				
4215, पाणीपुरवठा व स्वच्छता यांवरील भांडवली खर्च 4215, Capital Outlay on Water Supply and Sanitation	19,90,20	32,54,46	32,53,08	2
4216, गृहनिर्माणावरील भांडवली खर्च 4216, Capital Outlay on Housing	45,64,49	1,32,71,34	1,42,71,39	3,02,49,87
4217, नगरविकासावरील भांडवली खर्च 4217, Capital Outlay on Urban Development	8,68,31,48	3,50,08,74	20,59,29,79	3,70,09,03
एकूण-(सी)/Total-(c)	9,33,86,17	5,15,34,54	22,34,54,26	6,72,58,92
(ई) अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्गीय व अल्पसंख्यांक यांचे कल्याण यांवरील भांडवली लेखा (e) Capital Account of Welfare of Scheduled Caste, Scheduled Tribes, Other Backward Classes and Minorities.				
4225, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्यांक यांचे कल्याण यावरील भांडवली खर्च.	5,75,01,56	17,86,24,33	9,18,94,84	10,74,50,56

तीन - महसुली लेखाबाहेरील भांडवली खर्चाचे विवरणपत्र / III- Statement of Capital Expenditure outside the Revenue Account
(Rs. in Thousand) / (रु. हजारोंत)

लेखाशीर्ष Major Head	प्रत्यक्ष रकमा, Actuals, 2017-18	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2018-19	सुधारलेले अंदाज, Revised Estimates, 2018-19	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2019-20
4225, Capital Outlay on Welfare of Scheduled Caste, Scheduled Tribes, Other Backward Classes and Minorities.				
एकूण-(ई)/Total-(e)	5,75,01,56	17,86,24,33	9,18,94,84	10,74,50,56
(जी) समाजकल्याण व पोषण आहार यांवरील भांडवली लेखा (g) Capital Account of Social Welfare and Nutrition.				
4235, सामाजिक सुरक्षा व कल्याण यांवरील भांडवली खर्च	29,22,00	48,78,89	47,42,55	43,25,21
4235, Capital Outlay on Social Security and Welfare				
4236, पोषणआहार यांवरील भांडवली खर्च.	15,70,00	1,00,00,01	1,00,00,01	6
4236, Capital outlay on Nutrition				
एकूण-(जी)/Total-(g)	44,92,00	1,48,78,90	1,47,42,56	43,25,27
(एच) इतर.-- भांडवली लेखा (h) Capital Account of Others.				
4250, इतर सामाजिक सेवा यांवरील भांडवली खर्च	38,18,45	67,46,45	1,35,96,85	1,15,16,69
4250, Capital Outlay on Other Social Services				
एकूण-(एच)/Total-(h)	38,18,45	67,46,45	1,35,96,85	1,15,16,69
(एकूण-बी)/(Total-B)	22,68,45,17	39,74,40,65	54,17,98,21	31,14,54,69
सी. आर्थिक सेवांचा भांडवली लेखा C. CAPITAL ACCOUNT OF ECONOMIC SERVICES.				
(ए) कृषि व संलग्न कार्यक्रम यांवरील भांडवली लेखा (a) Capital Account of Agriculture and Allied Activities.				
4402, मृद व जलसंधारण यावरील भांडवली खर्च	22,43,72,90	27,39,25,87	27,49,93,20	28,08,04,29
4402, Capital Outlay on Soil and Water Conservation				
4403, पशुसंवर्धनावरील भांडवली खर्च	24,31,58	38,65,98	38,66,00	60,13,14
4403, Capital Outlay on Animal Husbandry				
4405, मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च	92,47,00	1,11,45,69	2,84,54,08	72,30,49
4405, Capital Outlay on Fisheries				
4406, वनीकरण व वन्यजीवन यावरील भांडवली खर्च	6,13,08,19	9,17,27,30	13,16,87,30	12,19,09,18
4406, Capital Outlay on Forestry and Wild Life				
4408, अन्न, साठवण व वखार यांवरील भांडवली खर्च	23,26,20,75	21,65,15,21	21,52,49,13	23,13,49,71
4408, Capital Outlay on Food, Storage and Warehousing				
4415, कृषीविषयक संशोधन व शिक्षण यावरील भांडवली खर्च	18,35,07	7,55,00	23,64,74	12,50,00
4415, Capital Outlay on Agricultural Research and Education .				
4425, सहकारावरील भांडवली खर्च	55,07,75	79,10,68	5,53,44,62	66,48,89
4425, Capital Outlay on Co-operation				
4435, इतर कृषिविषयक कार्यक्रम यावरील भांडवली खर्च	41,16	2,70,00	2,70,00	..
4435, Capital Outlay on Other Agricultural Programmes				
एकूण-(ए)/Total-(a)	53,73,64,40	60,61,15,73	71,22,29,07	65,52,05,70
(बी) इतर ग्रामीणविकास कार्यक्रमावरील भांडवली खर्च (b) Capital Outlay on Other Rural Development Programmes				
4515, इतर ग्रामविकास कार्यक्रम यावरील भांडवली खर्च	12,57,56,32	45,91,28,99	15,92,73,50	79,43,45,76
4515, Capital Outlay on Other Rural Development Programmes.				

तीन - महसुली लेखाबाहेरील भांडवली खर्चाचे विवरणपत्र / III- Statement of Capital Expenditure outside the Revenue Account
(Rs. in Thousand) / (रु. हजारांत)

लेखाशीर्ष Major Head	प्रत्यक्ष रकमा, Actuals, 2017-18	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2018-19	सुधारलेले अंदाज, Revised Estimates, 2018-19	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2019-20
एकूण-(बी)/Total-(b)	12,57,56,32	45,91,28,99	15,92,73,50	79,43,45,76
(सी) डोंगराळ प्रदेशावरील भांडवली खर्च (c) Capital Outlay on Hill areas				
4551, डोंगराळ क्षेत्रे यावरील भांडवली खर्च 4551, Capital Outlay on Hill Areas.	67,02,25	95,00,00	95,00,00	95,00,00
एकूण-(सी)/Total-(c)	67,02,25	95,00,00	95,00,00	95,00,00
(डी) पाटबंधारे व पूरनियंत्रण यावरील भांडवली लेखा (d) Capital Account of Irrigation and Flood Control.				
4701, मोठे व मध्यम पाटबंधारे यावरील भांडवली खर्च 4701, Capital Outlay on Major and Medium Irrigation	80,86,63,23	78,55,87,95	1,06,06,50,86	83,54,52,43
4702, लहान पाटबंधार्यावरील भांडवली खर्च 4702, Capital Outlay on Minor Irrigation	12,94,71,03	14,43,43,42	18,06,69,96	16,13,19,74
4711, पूरनियंत्रण प्रकल्पांवरील भांडवली खर्च 4711, Capital Outlay on Flood Control Projects	-,12,90,81	80,81,88	80,86,96	1,14,56,39
एकूण-(डी)/Total-(d)	93,68,43,45	93,80,13,25	1,24,94,07,78	1,00,82,28,56
(ई) ऊर्जावरील भांडवली लेखा (e) Capital Account of Energy.				
4801, वीज प्रकल्पांवरील भांडवली खर्च 4801, Capital Outlay on Power Projects	7,75,93,80	7,29,76,45	6,54,76,45	2,28,60,65
एकूण-(ई)/Total-(e)	7,75,93,80	7,29,76,45	6,54,76,45	2,28,60,65
(एफ) उद्योग व खनिजे यावरील भांडवली लेखा (f) Capital Account of Industry and Minerals.				
4851, ग्रामोद्योग व लघुउद्योग यावरील भांडवली खर्च 4851, Capital Outlay on Village and Small Industries.	13,56,75	12,54,92	12,54,91	15,21,18
4875, इतर उद्योगावरील भांडवली खर्च 4875, Capital Outlay on Other Industries	..	5,00,00	15,00,00	14,38,00
एकूण-(एफ)/Total-(f)	13,56,75	17,54,92	27,54,91	29,59,18
(जी) वाहतुकीवरील भांडवली लेखा (g) Capital Account of Transport.				
5002, भारतीय रेल्वे यावरील भांडवली खर्च (वाणिज्यिक मार्ग) 5002, Capital Outlay on Indian Railways-(Commercial Line)	1,08,20,00	75,00,00	2,60,00,00	1,40,00,00
5054, मार्ग व पूल यावरील भांडवली खर्च 5054, Capital Outlay on Roads and Bridges	61,16,47,01	82,56,39,15	1,05,05,51,11	93,49,33,07
5055, मार्ग परिवहन यावरील भांडवली खर्च 5055, Capital Outlay on Road Transport	4,14,76,44	5,31,00,00	5,00,00,00	5,31,00,00
एकूण-(जी)/Total-(g)	66,39,43,45	88,62,39,15	1,12,65,51,11	1,00,20,33,07
(जे) सर्वसाधारण आर्थिक सेवांचा भांडवली लेखा (j) Capital Account of General Economic Services.				
5452, पर्यटनावरील भांडवली खर्च 5452, Capital outlay on Tourism	24,00,00	1,85,20,59	2,22,50,58	3,24,97,08
5465, सर्वसाधारण वित्तीय व व्यापारी संस्थांमधील गुंतवणुका 5465, Investment in General Financial and Trading Institutions	5,18,03	5,36,49	5,36,49	5,48,79

तीन - महसुली लेखाबाहेरील भांडवली खर्चाचे विवरणपत्र / III- Statement of Capital Expenditure outside the Revenue Account
(Rs. in Thousand) / (रु. हजारोंत)

लेखाशीर्ष Major Head	प्रत्यक्ष रकमा, Actuals, 2017-18	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2018-19	सुधारलेले अंदाज, Revised Estimates, 2018-19	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2019-20
5475, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवांवरील भांडवली खर्च 5475, Capital Outlay on Other General Economic Services	1,14,99	17,11,03	17,90,93	6,01,03
एकूण-(जे)/Total-(j)	30,33,02	2,07,68,11	2,45,78,00	3,36,46,90
(एकूण-सी)/(Total-C)	2,35,25,93,44	2,99,44,96,60	3,34,97,70,82	3,52,87,79,82
एकूण-तीन भांडवली खर्च/Total-III. CAPITAL EXPENDITURE	2,68,42,18,49	3,62,97,86,49	4,15,72,69,89	4,07,32,28,09

चार - ऋण व ठेवींच्या शीर्षखालील जमा रकमांचे विवरणपत्र / IV- Statement of Receipt under Debt and Deposit Heads
(Rs. in Thousand) / (रु. हजारांत)

लेखाशीर्ष Major Head	प्रत्यक्ष रकमा, Actuals, 2017-18	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2018-19	सुधारलेले अंदाज, Revised Estimates, 2018-19	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2019-20
जमा/Receipt				
ऋणशीर्षखालील जमा				
Receipt under Debt Heads				
ई. सरकारी ऋण				
E. PUBLIC DEBT.				
6003, राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण 6003, Internal Debt of the State Government	4,95,01,68,33	7,30,07,93,00	3,31,90,37,00	7,65,59,38,00
6004, केंद्र सरकारकडून कर्जे व आगाऊ रकमा 6004, Loans and Advances from the Central Government	1,67,81,84	10,96,68,00	8,72,61,26	6,37,09,87
(एकूण-ई)/(Total-E)	4,96,69,50,17	7,41,04,61,00	3,40,62,98,26	7,71,96,47,87
F. LOANS AND ADVANCES.				
6202, शिक्षण, क्रीडा, कला व संस्कृती यासाठी कर्जे 6202, Loans for Education, Sports, Art and Culture.	2,93,46	3,77,65	3,77,65	3,77,65
6211, कुटुंब कल्याणासाठी कर्जे 6211, Loans for Family Welfare.	31	..	..	..
6215, पाणीपुरवठा व स्वच्छता यांसाठी कर्जे 6215, Loans for Water Supply and Sanitation	35,11,25	34,99,51	34,99,51	32,22,11
6216, गृहनिर्माणासाठी कर्जे 6216, Loans for Housing.	53,87,59	1,15,35,54	1,15,35,54	1,15,35,54
6217, नगर विकासासाठी कर्जे 6217, Loans for Urban Development	17,99,60	12,55,00	12,55,00	13,80,50
6225, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्याक यांचे कल्याणासाठी कर्जे. 6225, Loans for Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes, Other Backward Classes and Minorities.	25,40,20	1,64,59	1,64,59	1,64,61
6245, नैसर्गिक आपत्तीच्या निवारणासाठी कर्ज 6245, Loans for Relief on Account of Natural Calamities	10,57	86,00	86,00	86,00
6250, इतर सामाजिक सेवांसाठी कर्जे 6250, Loans for Other Social Services	2,79,21	6,52,00	6,52,00	6,52,00
6401, पीक संवर्धनासाठी कर्जे 6401, Loans for Crop Husbandry	54,35,48	7,93	7,93	7,93
6402, मृद व जलसंधारण यांसाठी कर्जे 6402, Loans for Soil and Water Conservation	19,68	43,98	43,98	43,98
6403, पशुसंवर्धनासाठी कर्जे 6403, Loans for Animal Husbandry	16,34	1,49,00	1,49,00	1,49,00
6405, मत्स्यव्यवसायासाठी कर्जे 6405, Loans for Fisheries	8,98,85	37,12,00	37,12,00	37,12,00
6425, सहकारासाठी कर्जे 6425, Loans for Co-operation	1,30,58,99	1,61,54,45	1,61,54,45	1,61,54,45
6435, इतर कृषीविषयक कार्यक्रमांसाठी कर्जे 6435, Loans for Other Agricultural Programmes	..	20,00	20,00	20,00
6515, इतर ग्रामीण विकास कार्यक्रमांसाठी कर्जे 6515, Loans for Other Rural Development Programmes	24	1,00	1,00	1,00
6702, लहान पाटबंधारे यासाठी कर्जे 6702, Loans for Minor Irrigation	15	97	97	97
6801, वीज प्रकल्पांसाठी कर्जे 6801, Loans for Power Projects	11,19,42,28	14,82,98,00	14,82,98,00	14,82,98,00
6851, ग्रामोद्योग व लघुउद्योग यासाठी कर्जे 6851, Loans for Village and Small Industries.	1,89,90	2,63,00	2,63,00	2,63,00
6885, उद्योग आणि खनिजे यांसाठी इतर कर्जे 6885, Other Loans to Industries and Minerals.	5,23,92	12,65,00	12,65,00	12,65,00
7475, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवांसाठी कर्जे 7475, Loans for Other General Economic Service	-8,26,37	3,45,00	3,45,00	3,45,00
7610, शासकीय कर्मचारी, इत्यादींना कर्जे 7610, Loans to Government Servants, etc.	3,27,19,74	3,87,25,88	3,67,50,20	4,12,82,12

चार - ऋण व ठेवींच्या शीर्षाखालील जमा रकमांचे विवरणपत्र / IV- Statement of Receipt under Debt and Deposit Heads

(Rs. in Thousand) / (रु. हजारांत)

लेखाशीर्ष Major Head	प्रत्यक्ष रकमा, Actuals, 2017-18	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2018-19	सुधारलेले अंदाज, Revised Estimates, 2018-19	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2019-20
(एकूण-एफ)/(Total-F)	17,78,01,39	22,65,56,50	22,45,80,82	22,89,60,86
एकूण-ऋणशीर्षाखालील जमा/TOTAL-Receipt under Debt Heads	5,14,47,51,56	7,63,70,17,50	3,63,08,79,08	7,94,86,08,73

पाच - ऋण व ठेवींच्या शीर्षखालील संवितरित रकमांचे विवरणपत्र / V- Statement of Disbursements under Debt and Deposit Heads

(Rs. in Thousand) / (रु. हजारांत)

लेखाशीर्ष Major Head	प्रत्यक्ष रकमा, Actuals, 2017-18	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2018-19	सुधारलेले अंदाज, Revised Estimates, 2018-19	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2019-20
खर्च/Expenditure				
ऋणशीर्षखालील संवितरणे				
DISBURSEMENT UNDER DEBT HEADS				
ई. सरकारी ऋण				
E. PUBLIC DEBT.				
6003, राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण 6003, Internal Debt of the State Government	1,64,27,57,63	2,72,19,43,86	2,71,93,47,71	2,49,62,00,39
6004, केंद्र सरकारकडून कर्जे व आगाऊ रकमा 6004, Loans and Advances from the Central Government	9,48,59,30	12,42,07,45	12,42,07,45	12,32,52,14
(एकूण-ई)/(Total-E)	1,73,76,16,93	2,84,61,51,31	2,84,35,55,16	2,61,94,52,53
एफ) कर्जे व आगाऊ रकमा				
F. LOANS AND ADVANCES.				
6215, पाणीपुरवठा व स्वच्छता यांसाठी कर्जे 6215, Loans for Water Supply and Sanitation	..	3,68,54	3,68,54	3,39,41
6216, गृहनिर्माणासाठी कर्जे 6216, Loans for Housing.	1,21,91	1,47,44	1,47,44	1,47,44
6217, नगर विकासासाठी कर्जे 6217, Loans for Urban Development	2,29,04,14	2,41,71,02	8,09,68,02	7,18,69,46
6225, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्याक यांचे कल्याणासाठी कर्जे. 6225, Loans for Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes ,Other Backward Classes and Minorities.	21,66,58	36,52,55	36,52,55	47,63,32
6245, नैसर्गिक आपत्तींच्या निवारणासाठी कर्जे 6245, Loans for Relief on Account of Natural Calamities	..	1	1	1
6250, इतर सामाजिक सेवांसाठी कर्जे 6250, Loans for Other Social Services	10,67,73	11,42,26	11,42,26	11,36,48
6401, पीक संवर्धनासाठी कर्जे 6401, Loans for Crop Husbandry	..	2	2	2
6405, मत्स्यव्यवसायासाठी कर्जे 6405, Loans for Fisheries	7,10,00	2	47,46	2
6425, सहकारासाठी कर्जे 6425, Loans for Co-operation	90,77,00	98,00,39	1,02,00,39	1,91,00,03
6711, पूरनियंत्रण प्रकल्पांसाठी कर्जे 6711, Loans for Flood Control Project	..	..	..	1,00
6801, वीज प्रकल्पांसाठी कर्जे 6801, Loans for Power Projects	31,63,97	84,83,00	1,43,83,00	3,00,01,00
6851, ग्रामोद्योग व लघुउद्योग यासाठी कर्जे 6851, Loans for Village and Small Industries.	11,64,52	12,48,02	12,48,02	12,44,99
6860, ग्राहकोपयोगी उद्योगांसाठी कर्जे 6860, Loans for Consumer Industries.	..	1	1	1
7475, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवांसाठी कर्जे 7475, Loans for Other General Economic Service	..	2	2	2
7610, शासकीय कर्मचारी, इत्यादींना कर्जे 7610, Loans to Government Servants, etc.	5,75,53,10	6,88,50,35	6,44,97,48	7,21,42,25
(एकूण-एफ)/(Total-F)	9,79,28,95	11,78,63,65	17,66,55,22	20,07,45,46
जी. आंतरराज्यीय तडजोड				
G. INTER-STATE SETTLEMENT.				
7810, आंतरराज्यीय तडजोड 7810, Inter State Settlement	..	7	14	15
(एकूण-जी)/(Total-G)	..	7	14	15

पाच - ऋण व ठेवींच्या शीर्षखालील संवितरित रकमांचे विवरणपत्र / V- Statement of Disbursements under Debt and Deposit Heads

(Rs. in Thousand) / (रु. हजारांत)

लेखाशीर्ष Major Head	प्रत्यक्ष रकमा, Actuals, 2017-18	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2018-19	सुधारलेले अंदाज, Revised Estimates, 2018-19	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2019-20
एकूण-ऋणशीर्षखालील UNDER DEBT HEADS	संवितरणे/Total-DISBURSEMENT 1,83,55,45,88	2,96,40,15,03	3,02,02,10,52	2,82,01,98,14

सहा - ऋण व ठेवींच्या शीर्षखालील जमा / संवितरित रकमांचे विवरणपत्र
VI- Statement of Receipt / Disbursements under Debt and Deposit Heads

(Rs. in Thousand) / (रु. हजारांत)

लेखाशीर्ष Major Head	प्रत्यक्ष रकमा, Actuals, 2017-18	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2018-19	सुधारलेले अंदाज, Revised Estimates, 2018-19	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2019-20
जमा/Receipt				
एच. आकस्मिकता निधीकडे हस्तांतरण				
H.Transfer to Contingency Fund				
7999, आकस्मिकता निधीकडे विनियोजन 7999, Appropriation to the Contingency Fund	..	..	..	..
(एकूण-एच)/(Total-H)	..	..	..	..
एकूण-एच. आकस्मिकता निधीकडे हस्तांतरण/Total-H.Transfer to Contingency Fund	..	..	..	..
एकूण- भाग एक-एकत्रित निधी/Total PART I- CONSOLIDATED FUNDRceipt	29,51,01,07,59	36,23,38,13,98	32,28,08,48,82	39,39,75,09,40
खर्च/Expenditure				
7999, आकस्मिकता निधीकडे विनियोजन 7999, Appropriation to the Contingency Fund	..	..	..	..
(एकूण-एच)/(Total-H)	..	..	..	..
एकूण-/Total-	..	..	..	..
एकूण- भाग एक-एकत्रित निधी/Total PART I- CONSOLIDATED FUNDEXpenditure	28,67,68,70,96	36,72,80,87,59	37,32,34,54,47	40,32,07,65,13

सहा - ऋण व ठेवींच्या शीर्षखालील जमा / संवितरित रकमांचे विवरणपत्र
VI- Statement of Receipt / Disbursements under Debt and Deposit Heads

(Rs. in Thousand) / (रु. हजारांत)

लेखाशीर्ष Major Head	प्रत्यक्ष रकमा, Actuals, 2017-18	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2018-19	सुधारलेले अंदाज, Revised Estimates, 2018-19	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2019-20
भाग दोन-आकस्मिकता निधी				
PART II-CONTINGENCY FUND				
जमा/Receipt				
8000, आकस्मिकता निधी 8000, Contingency Fund	..	..	..	..
(एकूण-सी)/(Total-C)	..	..	..	..
एकूण-/Total-	..	..	..	..
खर्च/Expenditure				
8000, आकस्मिकता निधी 8000, Contingency Fund	..	..	..	..
(एकूण-सी)/(Total-C)	..	..	..	..
एकूण-/Total-	..	..	..	..

सात - ऋण व ठेवींच्या शीर्षखालील जमा रकमांचे विवरणपत्र / VII- Statement of Receipt under Debt and Deposit Heads
(Rs. in Thousand) / (रु. हजारोंत)

लेखाशीर्ष Major Head	प्रत्यक्ष रकमा, Actuals, 2017-18	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2018-19	सुधारलेले अंदाज, Revised Estimates, 2018-19	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2019-20
लोकलेखा PART III-PUBLIC ACCOUNT				
जमा/Receipt तीन-लोकलेखा III-Public Account				
(बी) भविष्य निर्वाह निधी (b) Provident Fund.				
8009, राज्य भविष्यनिर्वाह निधी 8009, State Provident Fund	42,10,57,51	57,60,63,26	44,73,46,34	47,63,86,91
एकूण-(बी)/Total-(b)	42,10,57,51	57,60,63,26	44,73,46,34	47,63,86,91
(सी) इतर लेखे (c) Other Accounts				
8011, विमा व निवृत्तीवेतन निधी 8011, Insurance and Pension Funds	5,73,63,12	7,39,19,36	6,96,38,77	6,97,88,88
एकूण-(सी)/Total-(c)	5,73,63,12	7,39,19,36	6,96,38,77	6,97,88,88
(एकूण-आय)/(Total-I)	47,84,20,63	64,99,82,62	51,69,85,11	54,61,75,79
जे. राखीव निधी J. Reserve Funds				
(ए) व्याजी राखीव निधी (a) Reserve Funds Bearing Interest				
8115, घसारा नवीकरण निधी 8115, Depreciation Renewal Fund	..	5,00	5,00	5,00
8121, सर्वसाधारण व इतर राखीव निधी 8121, General & Other Reserve Funds	26,63,33,13	52,55,44,85	52,73,85,15	55,19,30,43
एकूण-(ए)/Total-(a)	26,63,33,13	52,55,49,85	52,73,90,15	55,19,35,43
(बी) बिनव्याजी राखीव निधी (b) Reserve Funds not Bearing Interest				
8222, कर्जनिवारण निधी 8222, Sinking Funds	61,18,38,79	38,00,00,00	38,00,00,00	40,00,00,00
8229, विकास व कल्याण निधी 8229, Development & Welfare fund	1,16,82,62	6,09,87,37	5,89,60,01	6,01,69,23
8235, सर्वसाधारण व इतर राखीव निधी 8235, General and Other Reserve Funds	..	..	2,66,57,00	1,36,58,00
एकूण-(बी)/Total-(b)	62,35,21,41	44,09,87,37	46,56,17,01	47,38,27,23
(एकूण-जे)/(Total-J)	88,98,54,54	96,65,37,22	99,30,07,16	1,02,57,62,66
के. ठेवी व आगाऊ रकमा K. Deposits and Advances				
(ए) व्याजी ठेवी (a) Deposits bearing Interest				
8336, नागरी ठेवी 8336, Civil Deposits	64,86,74,81	75,18,47,35	79,52,97,77	87,59,25,26
8342, इतर ठेवी 8342, Other Deposits	39,70,71,86	27,91,00,73	22,47,05,05	17,46,53,09

सात - ऋण व ठेवींच्या शीर्षखालील जमा रकमांचे विवरणपत्र / VII- Statement of Receipt under Debt and Deposit Heads

(Rs. in Thousand) / (रु. हजारांत)

लेखाशीर्ष Major Head	प्रत्यक्ष रकमा, Actuals, 2017-18	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2018-19	सुधारलेले अंदाज, Revised Estimates, 2018-19	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2019-20
एकूण-(ए)/Total-(a)	1,04,57,46,67	1,03,09,48,08	1,02,00,02,82	1,05,05,78,35
(बी) बिनव्याजी ठेवी (b) Deposits not Bearing Interest				
8443, नागरी ठेवी 8443, Civil Deposits	2,75,00,34,02	2,65,58,24,91	2,65,58,24,91	2,65,58,24,91
8449, इतर ठेवी 8449, Other Deposits	7,95,28,17	5,66,51,10	5,09,85,99	7,80,42,00
एकूण-(बी)/Total-(b)	2,82,95,62,19	2,71,24,76,01	2,70,68,10,90	2,73,38,66,91
(सी) आगाऊ रकमा (c) Advances				
8550, नागरी आगाऊ रकमा 8550, Civil Advance	12,07,78,65	6,16,63,70	6,16,63,70	6,16,63,70
एकूण-(सी)/Total-(c)	12,07,78,65	6,16,63,70	6,16,63,70	6,16,63,70
(एकूण-के)/(Total-K)	3,99,60,87,51	3,80,50,87,79	3,78,84,77,42	3,84,61,08,96
एल. निलंबन आणि संकीर्ण रकमा L. Suspense and Miscellaneous				
(बी) निलंबन (b) Suspense				
8658, निलंबन लेखा 8658, Suspense Account	25,99,66	88,55,11	1,68,55,11	1,77,31,60
एकूण-(बी)/Total-(b)	25,99,66	88,55,11	1,68,55,11	1,77,31,60
(सी) इतर लेखे (c) Other Accounts				
8670, धनादेश व बिले 8670, Cheques and Bills	5,11,79,44	2,65,51,89,48	2,65,51,89,48	2,65,51,89,48
8671, विभागीय शिल्लक रकमा (नागरी) 8671, Departmental Balances (Civil)	58,50,80	89,31,94	89,31,94	89,31,94
8672, स्थायी रोख अग्रधन (नागरी) 8672, Permanent Cash Imprest (Civil)	..	6,00	6,00	6,00
8673, रोख शिल्लक गुंतवणूक लेखा 8673, Cash Balance Investment Accounts	60,84,72,13,72	43,00,00,00,00	57,00,00,00,00	55,00,00,00,00
8674, शासनाने ठेवलेल्या प्रतिभूती ठेवी 8674, Security Deposit Made By Government	1,09,03	50,00	50,00	50,00
एकूण-(सी)/Total-(c)	60,90,43,52,99	45,66,41,77,42	59,66,41,77,42	57,66,41,77,42
(ई) संकीर्ण (e) Miscellaneous				
8680, शासनाचे संकीर्ण लेखे 8680, Miscellaneous Government Accounts	2,83,82	..	..	..
एकूण-(ई)/Total-(e)	2,83,82	..	..	..
(एकूण-एल)/(Total-L)	60,90,72,36,47	45,67,30,32,53	59,68,10,32,53	57,68,19,09,02
एम. भरणा केलेल्या रकमा				

सात - ऋण व ठेवींच्या शीर्षाखालील जमा रकमांचे विवरणपत्र / VII- Statement of Receipt under Debt and Deposit Heads

(Rs. in Thousand) / (रु. हजारांत)

लेखाशीर्ष Major Head	प्रत्यक्ष रकमा, Actuals, 2017-18	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2018-19	सुधारलेले अंदाज, Revised Estimates, 2018-19	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2019-20
M. Remittances				
(ए) धनप्रेष आणि वित्तप्रेषणे				
(a) Money Orders and Other Remittances				
8782, एकच महालेखापाल/लेखा अधिकारी यांना लेखे सादर करणाऱ्या अधिकाऱ्यांमधील रोख भरणा केलेल्या रकमा व समायोजने 8782, Cash Remittances and Adjustments between Officers rendering Accounts to the same Accountant General/Accounts Officer.	2,76,91,56,49	2,48,17,11,18	2,72,98,82,29	3,00,28,70,53
एकूण-(ए)/Total-(a)	2,76,91,56,49	2,48,17,11,18	2,72,98,82,29	3,00,28,70,53
(बी) आंतरशासन समायोजन लेखा				
(b) Intergovernment Adjustment Accounts.				
8786, केंद्र व राज्य शासनांमधील समायोजन लेखे 8786, Adjusting Accounts Betw. Central & State Govt.	1	..	..	..
8793, आंतर-राज्य निलंबन लेखे 8793, Inter-State Suspense Accounts	7,39	50,00	50,00	50,00
एकूण-(बी)/Total-(b)	7,40	50,00	50,00	50,00
(एकूण-एम)/(Total-M)	2,76,91,63,89	2,48,17,61,18	2,72,99,32,29	3,00,29,20,53
एकूण-तीन-लोकलेखा/Total-III-Public Account	69,04,07,63,04	53,57,64,01,34	67,70,94,34,51	66,10,28,76,96
एकूण-सर्व लेखे जमा रकमा/Total All Account Receipt	98,55,08,70,63	89,81,02,15,32	99,99,02,83,33	1,05,50,03,86,36
प्रारंभीची शिल्लक/Opening Balances	-,32,50,62,89	-,32,00,69,99	-,39,08,04,37	-,46,50,74,73
एकूण बेरीज-/Grand Total	98,22,58,07,74	89,49,01,45,33	99,59,94,78,96	1,05,03,53,11,63

आठ - ऋण व ठेवींच्या शीर्षखालील संवितरित रकमांचे विवरणपत्र / VIII- Statement of Disbursements under Debt and Deposit Heads

(Rs. in Thousand) / (रु. हजारांत)

लेखाशीर्ष Major Head	प्रत्यक्ष रकमा, Actuals, 2017-18	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2018-19	सुधारलेले अंदाज, Revised Estimates, 2018-19	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2019-20
खर्च/Expenditure				
(बी) भविष्य निर्वाह निधी (b) Provident Fund.				
8009, राज्य भविष्यनिर्वाह निधी 8009, State Provident Fund	39,29,66,99	39,03,65,87	39,29,66,99	39,29,66,99
एकूण-(बी)/Total-(b)	39,29,66,99	39,03,65,87	39,29,66,99	39,29,66,99
(सी) इतर लेखे (c) Other Accounts				
8011, विमा व निवृत्तीवेतन निधी 8011, Insurance and Pension Funds	3,07,88,90	3,25,18,49	2,82,89,32	3,38,43,42
एकूण-(सी)/Total-(c)	3,07,88,90	3,25,18,49	2,82,89,32	3,38,43,42
(एकूण-आय)/(Total-I)	42,37,55,89	42,28,84,36	42,12,56,31	42,68,10,41
जे. राखीव निधी J. Reserve Funds				
(ए) व्याजी राखीव निधी (a) Reserve Funds Bearing Interest				
8115, घसारा नवीकरण निधी 8115, Depreciation Renewal Fund	..	5,00	5,00	5,00
8121, सर्वसाधारण व इतर राखीव निधी 8121, General & Other Reserve Funds	26,18,44,62	21,81,32,69	21,97,21,43	22,77,16,12
एकूण-(ए)/Total-(a)	26,18,44,62	21,81,37,69	21,97,26,43	22,77,21,12
(बी) बिनव्याजी राखीव निधी (b) Reserve Funds not Bearing Interest				
8222, कर्जनिवारण निधी 8222, Sinking Funds	61,18,38,79	38,00,00,00	38,00,00,00	40,00,00,00
8229, विकास व कल्याण निधी 8229, Development & Welfare fund	3,56,19,69	9,82,18,69	5,40,83,91	3,87,91,00
8235, सर्वसाधारण व इतर राखीव निधी 8235, General and Other Reserve Funds	..	..	2,66,57,01	1,36,58,01
एकूण-(बी)/Total-(b)	64,74,58,48	47,82,18,69	46,07,40,92	45,24,49,01
(एकूण-जे)/(Total-J)	90,93,03,10	69,63,56,38	68,04,67,35	68,01,70,13
के. ठेवी व आगाऊ रकमा K. Deposits and Advances				
(ए) व्याजी ठेवी (a) Deposits bearing Interest				
8336, नागरी ठेवी 8336, Civil Deposits	40,56,73,21	37,69,22,96	44,95,65,49	47,38,55,82
8342, इतर ठेवी 8342, Other Deposits	16,83,67,26	25,32,74,81	33,75,06,72	39,73,97,40
एकूण-(ए)/Total-(a)	57,40,40,47	63,01,97,77	78,70,72,21	87,12,53,22

आठ - ऋण व ठेवींच्या शीर्षाखालील संवितरित रकमांचे विवरणपत्र / VIII- Statement of Disbursements under Debt and Deposit Heads

(Rs. in Thousand) / (रु. हजारांत)

लेखाशीर्ष Major Head	प्रत्यक्ष रकमा, Actuals, 2017-18	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2018-19	सुधारलेले अंदाज, Revised Estimates, 2018-19	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2019-20
(बी) बिनव्याजी ठेवी				
(b) Deposits not Bearing Interest				
8443, नागरी ठेवी 8443, Civil Deposits	2,82,87,43,33	2,40,40,60,17	2,40,40,60,17	2,40,40,60,17
8449, इतर ठेवी 8449, Other Deposits	7,95,28,00	7,70,00,00	6,93,00,00	7,70,00,00
एकूण-(बी)/Total-(b)	2,90,82,71,33	2,48,10,60,17	2,47,33,60,17	2,48,10,60,17
(सी) आगाऊ रकमा				
(c) Advances				
8550, नागरी आगाऊ रकमा 8550, Civil Advance	12,07,84,24	6,16,14,34	6,16,14,34	6,16,14,34
एकूण-(सी)/Total-(c)	12,07,84,24	6,16,14,34	6,16,14,34	6,16,14,34
(एकूण-के)/(Total-K)	3,60,30,96,04	3,17,28,72,28	3,32,20,46,72	3,41,39,27,73
एल. निलंबन आणि संकीर्ण रकमा L. Suspense and Miscellaneous				
(बी) निलंबन				
(b) Suspense				
8658, निलंबन लेखा 8658, Suspense Account	73,37,05	36,13,17	49,22,67	49,20,67
एकूण-(बी)/Total-(b)	73,37,05	36,13,17	49,22,67	49,20,67
(सी) इतर लेखे				
(c) Other Accounts				
8670, धनादेश व बिले 8670, Cheques and Bills	..	2,65,51,89,57	2,65,51,89,57	2,65,51,89,57
8671, विभागीय शिल्लक रकमा (नागरी) 8671, Departmental Balances (Civil)	53,09,92	82,64,91	82,64,91	82,64,91
8672, स्थायी रोख अग्रधन (नागरी) 8672, Permanent Cash Imprest (Civil)	1,29	6,00	6,00	6,00
8673, रोख शिल्लक गुंतवणूक लेखा 8673, Cash Balance Investment Accounts	62,27,35,67,31	43,61,11,00,00	52,90,00,00,00	55,00,00,00,00
8674, शासनाने ठेवलेल्या प्रतिभूती ठेवी 8674, Security Deposit Made By Government	3,04,44,04	2,00,00,00	30,00,00	30,00,00
एकूण-(सी)/Total-(c)	62,30,93,22,56	46,29,45,60,48	55,56,64,60,48	57,66,64,60,48
(एकूण-एल)/(Total-L)	62,31,66,59,61	46,29,81,73,65	55,57,13,83,15	57,67,13,81,15
एम. भरणा केलेल्या रकमा M. Remittances				
(ए) धनप्रेष आणि वित्तप्रेषणे				
(a) Money Orders and Other Remittances				
8782, एकच महालेखापाल/लेखा अधिकारी यांना लेखे सादर करणाऱ्या अधिकाऱ्यांमधील रोख भरणा केलेल्या रकमा व समायोजने	2,68,65,80,36	2,48,17,11,18	2,74,58,95,69	3,02,04,85,27

आठ - ऋण व ठेवींच्या शीर्षाखालील संवितरित रकमांचे विवरणपत्र / VIII- Statement of Disbursements under Debt and Deposit Heads

(Rs. in Thousand) / (रु. हजारांत)

लेखाशीर्ष Major Head	प्रत्यक्ष रकमा, Actuals, 2017-18	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2018-19	सुधारलेले अंदाज, Revised Estimates, 2018-19	अर्थसंकल्प, Budget Estimates, 2019-20
8782, Cash Remittances and Adjustments between Officers rendering Accounts to the same Accountant General/Accounts Officer.				
एकूण-(ए)/Total-(a)	2,68,65,80,36	2,48,17,11,18	2,74,58,95,69	3,02,04,85,27
(बी) आंतरशासन समायोजन लेखा				
(b) Intergovernment Adjustment Accounts.				
8793, आंतर-राज्य निलंबन लेखे 8793, Inter-State Suspense Accounts	3,46,15	50,00	50,00	50,00
एकूण-(बी)/Total-(b)	3,46,15	50,00	50,00	50,00
(एकूण-एम)/(Total-M)	2,68,69,26,51	2,48,17,61,18	2,74,59,45,69	3,02,05,35,27
एकूण-/Total-	69,93,97,41,15	53,07,20,47,85	62,74,10,99,22	65,21,28,24,69
एकूण-सर्व लेखे खर्च रकम Disbursements Total-All Accounts	98,61,66,12,11	89,80,01,35,44	1,00,06,45,53,69	1,05,53,35,89,82
अखेरची शिल्लक/Closing Balances	-,39,08,04,37	-,30,99,90,11	-,46,50,74,73	-,49,82,78,19
एकूण बेरीज-/Grand Total	98,22,58,07,74	89,49,01,45,33	99,59,94,78,96	1,05,03,53,11,63

विधानसभेच्या मतदानासाठी स्थूल मागण्या सादर करताना अनुसरावयाच्या कार्यपद्धतीवरील टीप

विधानमंडळाच्या कायद्याद्वारे विनियोजन केले असल्याशिवाय संविधानाच्या उपबंधान्वये राज्याच्या एकत्रित निधीतून कोणतीही रक्कम काढता येत नाही. म्हणजे, राज्याच्या एकत्रित निधीमधून प्रत्येक प्रधान लेखा शीर्षानुसार किंवा मागणीनुसार वित्तीय वर्षामध्ये करावयाच्या निश्चित खर्चाला राज्य विधानमंडळाची विशेषेकरून अधिकृत मंजूरी आवश्यक असते. भारताचे नियंत्रक व महालेखापरिक्षक यांनी ठरवून दिलेल्या लेखांकन पद्धतीनुसार, त्या त्या प्रधान शीर्षाखालील खर्च कमी करून जमेच्या किंवा वसुलीच्या रकमा लेख्यात समायोजित केलेल्या असल्या तरीही अशा प्रकारची मंजूरी आवश्यक असते. तदनुसार विधानसभेच्या मतासाठी सादर केलेली २०१९-२०२० ची स्थूल विनियोजने व राज्याच्या एकत्रित निधीवर आकारावयाची विनियोजने दर्शविणारी अनुसूची पृष्ठे १ ते १३७ वर छापलेली आहेत. अनुसूचीतील काही मागण्यांत समाविष्ट करण्यात आलेला खर्च हा एकाहून अधिक मंत्र्यांशी संबंधित असल्यामुळे सोयीच्या दृष्टीने अशा मागण्या अधिकतम तरतुदींवर नियंत्रण असणाऱ्या मंत्र्यांच्या नावाखाली आल्या आहेत.

२. अर्थसंकल्पीय अंदाजातील खर्चात कपात करून काढलेले स्थूल अंदाज व वसुलीच्या रकमा वेगवेगळ्या रीतीने दर्शविण्याकरिता महसुली व भांडवली विभागातील खर्चाच्या प्रत्येक प्रधान शीर्षाचे तीन भाग करण्यात आले आहेत. भाग एकमध्ये गौण शीर्षानुसार स्थूल आकडे प्रत्येक गौण शीर्षाखालील वसुलीच्या रकमा आणि प्रधान शीर्षाखालील निव्वळ रकमा दर्शविण्यात आल्या आहेत. भाग दोनमध्ये स्थूल अंदाजांचा तपशील देण्यात आला आहे आणि भाग तीनमध्ये खर्चात कपात करून लेख्यात समायोजित केलेल्या वसुलीच्या रकमांचा तपशील दर्शविण्यात आला आहे. या प्रकाशनातील विवरणपत्र दोन आणि तीनमध्ये दर्शविलेले महसुली व भांडवली विभागातील आकडे हे निव्वळ खर्चाचे आहेत आणि त्यामुळे, खर्चाच्या संबंधित प्रधान लेखा शीर्षाखाली जमा खाती टाकलेल्या रकमा आणि वसुलीच्या रकमा यांच्या बाबतीत ते आकडे स्थूल विनियोजनांच्या अनुसूचीत दर्शविलेल्या खर्चाच्या आकड्यांहून भिन्न आहेत.

३. भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २०३ (३) अन्वये आवश्यक असल्याप्रमाणे, महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांनी विनियोजन अनुसूचीमध्ये नमूद केलेल्या २०१९-२०२० च्या अनुदानविषयक मागण्यांचा विचार करण्याची महाराष्ट्र विधानसभेला शिफारस केली आहे.

A NOTE ON THE PROCEDURE OF PRESENTING GROSS DEMANDS TO THE VOTE OF THE LEGISLATIVE ASSEMBLY

Under the provisions of the Constitution, it is not permissible to withdraw any money from the Consolidated Fund of the State except under appropriation made by law of the Legislature. In other words, positive expenditure to be incurred during a financial year out of the Consolidated Fund of the State under each major head of account or a demand is required to be specifically authorised by the State Legislature, notwithstanding the receipts or recoveries under the major head or demand which are adjusted in reduction of the expenditure thereunder, according to the principles of accounting laid down by the Comptroller and Auditor General of India. Accordingly, a schedule showing the gross appropriations for the year 2019-2020 which are put to the vote of the Legislative Assembly and also those that are proposed to be charged on the Consolidated Fund of the State is printed at pages 1 to 137. Expenditure included in some of the demands in the Scheduled pertains to more than one Minister. For convenience such demands are shown in the name of the Minister controlling the largest provision.

2. The Governor of Maharashtra has recommended to the Maharashtra Legislative Assembly the consideration of the demands for grants for 2019-2020 specified in the Schedule of Appropriations as required by Article 203 (3) of the Constitution of India.